

Priemyselná výroba a jej postavenie v hospodárstve SR

MINISTERSTVO
HOSPODÁRSTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Úvod

Hospodárstvo v SR od roku 2010 vykazuje zdravý rozvoj, čo vidieť s nasledovného medziročného rastu hrubého domáceho produktu v stálych cenách reťazením k tomuto referenčnému roku uvedeného v **tabuľke 1**:

Tabuľka 1 Vývoj medziročných indexov HDP v stálych cenách vypočítaných reťazením k roku 2010 v rokoch 2010 až 2017

rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
medziročný index (%)	105	102,8	101,7	101,5	102,8	103,9	103,3	103,4

Hrubý domáci produkt na obyvateľa v parite kúpnej sily v posledných 4 rokoch dosahuje 77 % priemeru EÚ. Rýchlosť konvergencie k priemeru EÚ28 v SR je podmienená tempom rastu produktivity práce, ktorá rástla hlavne v dôsledku priamych zahraničných investícií (PZI) nadnárodných spoločností. Prílev PZI však nebol na Slovensku primerane sprevádzaný zahraničnými podnikovými investíciami do výskumu, vývoja a high-tech služieb. Vzhľadom k tomu je zdrojom rastu a rozvoja priemyselnej výroby SR v značnej miere nákladová konkurencieschopnosť založená na nízkych mzdách a iných výrobných nákladoch. Toto vnímanie konkurencieschopnosti bude potrebné vhodne doplniť s dôrazom na výstupy s vysokou produktivitou a mierou zhodnotenia materiálne – energetických vstupov opierajúc sa o oblasť vzdelávania a inovácií tak, aby sa postupne plynule zvyšovali vlastné inovácie, ktoré by mali zasiahnuť celý rad oblastí počnúc výrobou, bezpečnosťou, technickou štandardizáciou, vedou a výskumom, trhom práce, systémom vzdelávania až po právny rámec.

Obsah

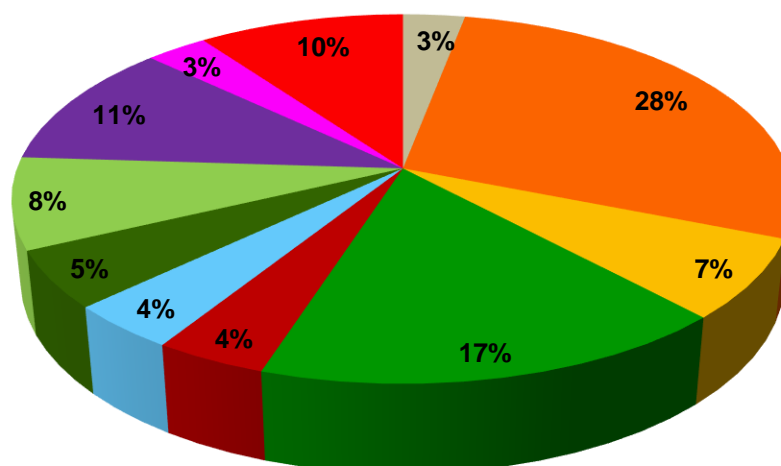
1. Vývoj v priemyselnej výrobe	3
2. Charakteristika jednotlivých odvetví priemyselnej výroby	17
2.1 Výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov.....	18
2.2 Výroba textilných výrobkov, odevov a kožiarskych výrobkov vrátane obuvi	20
2.3 Výroba výrobkov z dreva, papiera, tlač a reprodukcia záznamov	22
2.4 Chemické výroby a výroba ostatných minerálnych produktov.....	24
2.5 Výroba kovov a kovových konštrukcií.....	27
2.6 Výroba strojov a zariadení inde nezaradených	29
2.7 Výroba elektronických výrobkov a elektrických zariadení	31
2.8 Výroba dopravných prostriedkov	33
2.9 Výroba nábytku, iná výroba a oprava a inštalácia strojov a prístrojov.....	35
Záver.....	37

1. Vývoj v priemyselnej výrobe

Na rozdiel od priemeru EÚ, kde priemysel v roku 2012 prispel k celkovej tvorbe HDP podielom 15,5 %, v uvedenom období v SR priemysel zabezpečil 23,9 % HDP, v tom priemyselná výroba 18,9 %. HDP priemyselnej výroby rástol v rokoch 2014 až 2017 o 15,6 %, resp. 11,4 %, resp. 10,9 % a v roku 2017 dosiahol 24,1 % podiel na HDP hospodárstva SR. Prítom priemysel spolu (t.j. Ťažba a dobývanie, Priemyselná výroba, Výroba a rozvod elektriny, plynu, pary a Odpadové hospodárstvo a čistenie odpadných vôd) zabezpečil 27,9 % podiel na HDP. To dokazuje, že priemysel SR je dlhodobo dominantným hospodárskym sektorom, ktorý vytvára podmienky pre harmonický rozvoj ďalších ekonomických činností a je dobrým základom pre implementáciu vedomostnej ekonomiky v podmienkach SR.

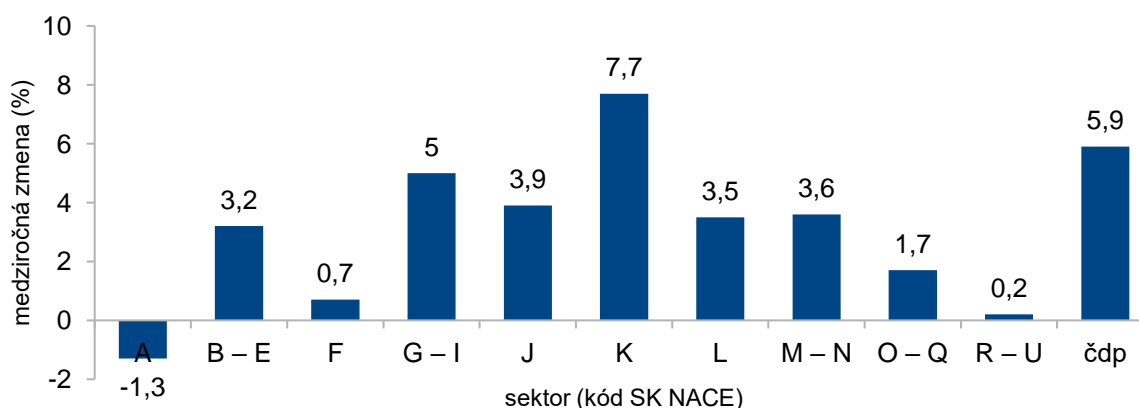
Podiely jednotlivých sektorov hospodárstva SR na HDP sú zobrazené v **grafe 1a**. V **grafe 1b** sú zobrazené medziročné zmeny HDP (v stálych cenách reťazení k roku 2010) jednotlivých sektorov hospodárstva SR.

Graf 1a Podiely sektorov hospodárstva na HDP SR v roku 2017

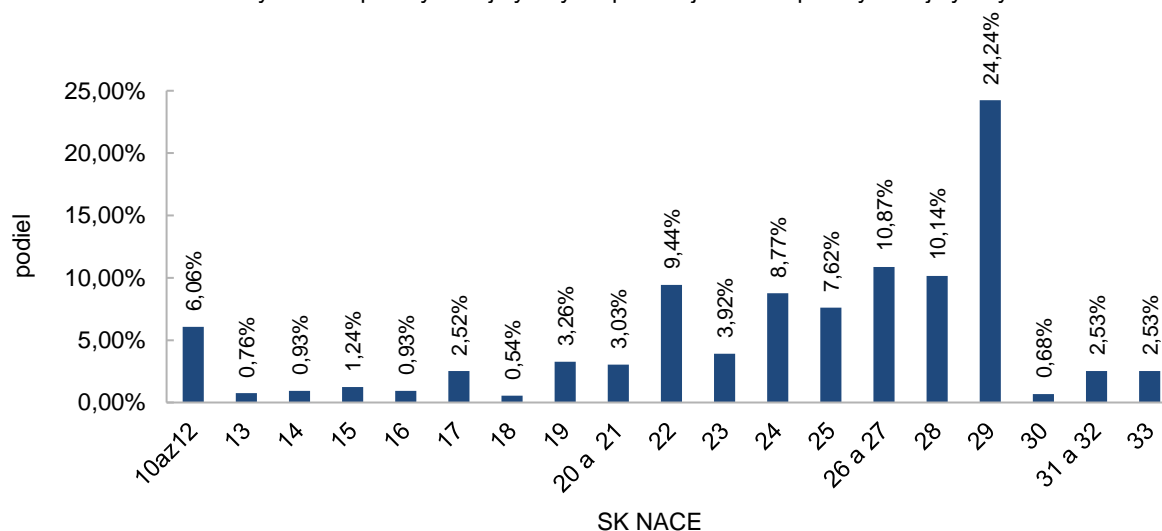
Vysvetlivky:

	A Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov
	B-E Priemysel spolu
	F Stavebníctvo
	G-I Veľkoobchod; maloobchod; oprava motorových vozidiel; doprava a skladovanie; ubyt. a strav. služby
	J Informácie a komunikácia
	K Finančné a poisťovacie činnosti
	L Činnosti v oblasti nehnuteľností
	M-N Odborné, vedecké a technické činnosti; administratívne služby
	O-Q Verejná správa, obrana, povin. sociál. zabezpečenie; vzdelávanie; zdravotníctvo, soc. pomoc
	R-U Umenie, zábava a rekreácia; ostatné činnosti
	čdp Čisté dane z produktov

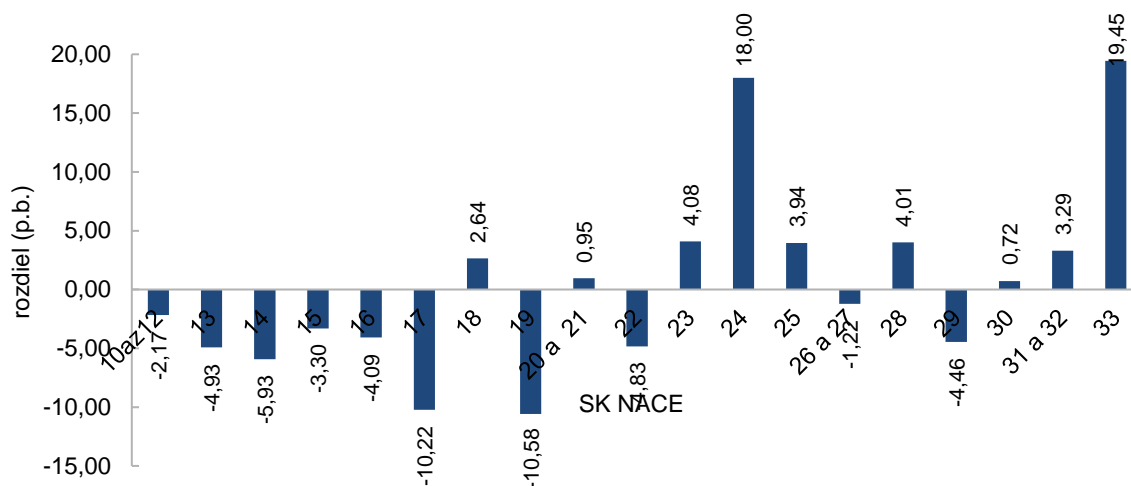
Graf 1b Medziročné zmeny HDP v % v jednotlivých hospodárskych sektoroch SR v roku 2017

Ako vidieť z vyššie uvedeného vývoja, priemyselná výroba, ako najvýznamnejšia zložka tvorby HDP v hospodárstve SR, si svoju vedúcu pozíciu po posilnení v rokoch 2014 až 2016 udržiava aj v roku 2017 napriek zníženiu dynamiky rozvoja v poslednom roku. Z uvedeného vyplýva, že rastový potenciál Slovenska v prvom rade závisí na priemyselnej výrobe, ktorá v rámci vlastného rozvoja zároveň vytvára podmienky pre rast high-tech služieb najmä v oblasti výrazného rastu podielu využívania informatiky v komplexnom manažmente podnikov. V neposlednom rade je však aj zdrojom rozvoja obchodu a tiež aj stavebníctva za predpokladu zabezpečenia rastu investovania v priemysle.

Keďže odvetvovým príspevkom k HDP je pridaná hodnota (v priemyselnej výrobe v roku 2017 dosiahla v bežných cenách 12 963 983 758 Eur s medziročným rastom o 4,12 %), v **grafe 2a** sú zobrazené podiely jednotlivých odvetví priemyselnej výroby na jej pridanej hodnote a v **grafe 2b** sú zobrazené rozdiely medziročných zmien príslušného odvetvia a priemyselnej výroby v roku 2017, z ktorých je zrejme ako významne v rámci priemyselnej výroby vplyvali jednotlivé odvetvia na vývoj HDP v rokoch 2016 a 2017.

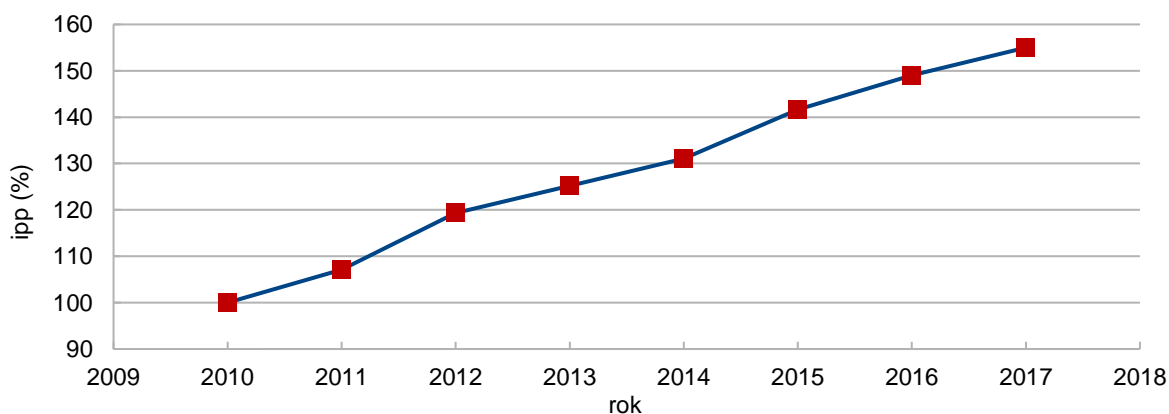
Graf 2a Podiely odvetví priemyselnej výroby na pridanej hodnote priemyselnej výroby v roku 2017

Graf 2b Rozdiely medziročných zmien pridanej hodnoty príslušného odvetvia a priemyselnej výroby v roku 2017

Podľa údajov ŠÚ SR priemyselná výroba po roku 2010 vykazovala rovnomerný rast, čo dokazuje vývoj indexu priemyselnej produkcie v rokoch 2010 až 2017 oproti hodnote za priemerný mesiac roku 2010, ktorý je zobrazený v **grafe 3**.

Graf 3 Vývoj indexu priemyselnej produkcie oproti priemernému mesiacu 2010 za roky 2010 až 2017

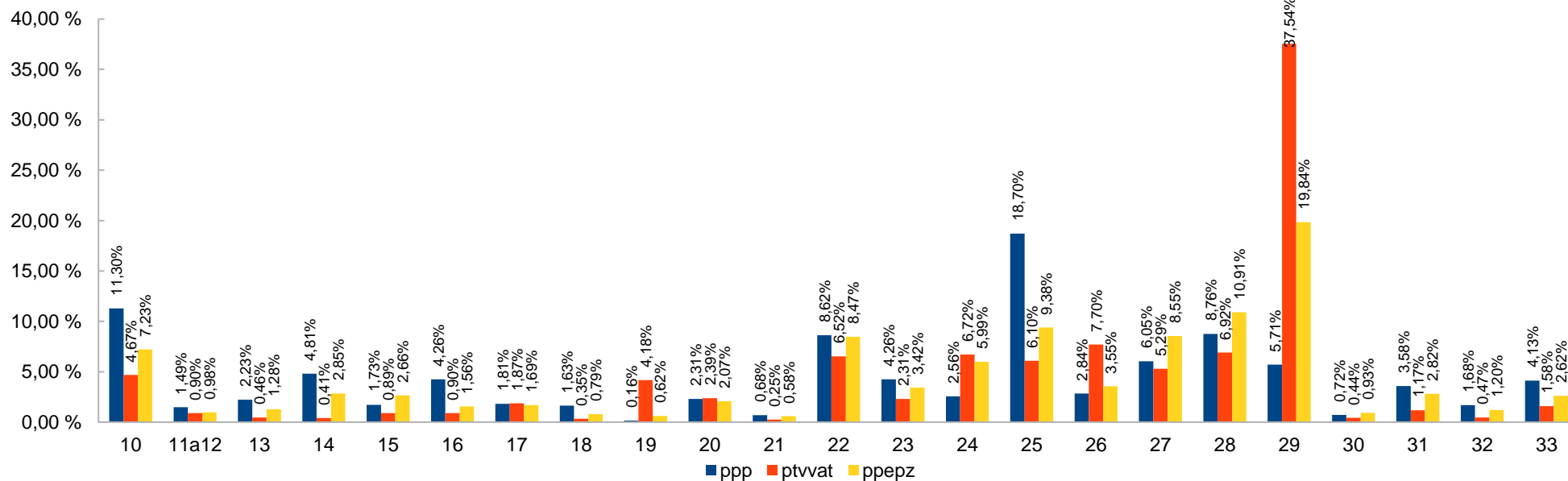

Za predpokladu, že sa podmienky rozvoja priemyselnej výroby výrazne nezmenia, možno po zohľadnení predbežných výsledkov za dva mesiace roku 2018 očakávať, že v tomto roku vzrastie priemyselná produkcia medziročne o 0,8 až 4,6 p.b..

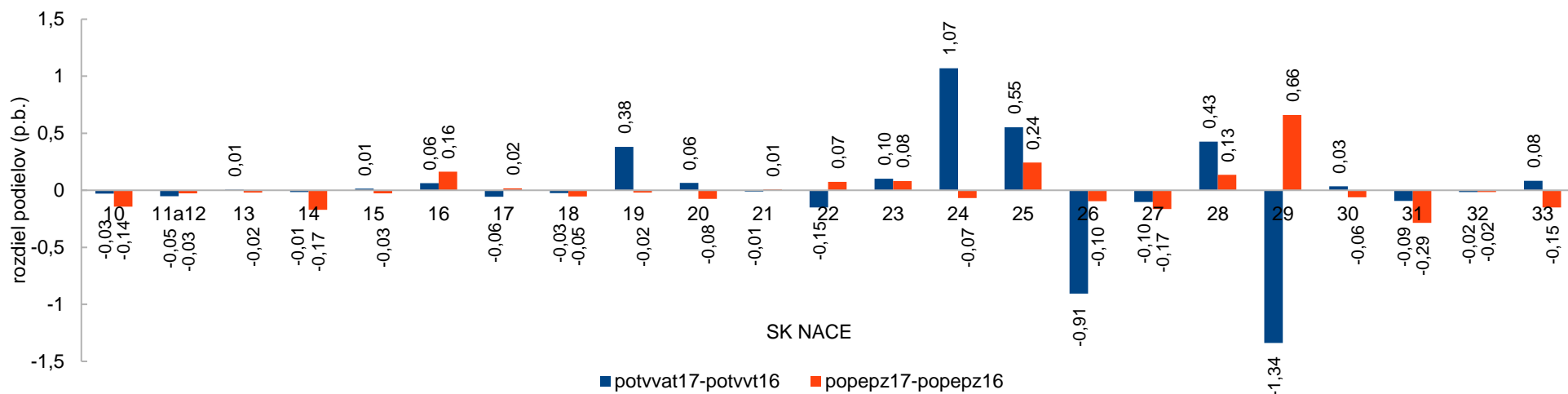
V roku 2017 pôsobilo v priemyselnej výrobe sa v priemyselnej výrobe 2 458 podnikov s 20 a viac zamestnancami, ktoré podľa výstupov z výkazu Priem 1-12 dosiahli tržby za vlastné výkony a tovar v hodnote 70 043 396 964 Eur v bežných cenách s rastom 4,14 % v porovnaní s rokom 2016. V tomto období bol v sektore priemerný evidenčný počet zamestnancov 379 929 osôb s medziročným rastom 3,90 %. Podiely jednotlivých odvetví na počte podnikov s 20 a viac zamestnancami (ppp), tržbách za vlastné výkony a tovar (ptvrat) a na priemernom evidenčnom počte zamestnancov (ppezp) priemyselnej výroby v roku 2017 sú uvedené v **grafe 4a**, kde na osi x sú uvedené kódy odvetví priemyselnej výroby podľa SK NACE v zmysle vyhlášky ŠÚ SR č. 306/2007 Z.z..

V **grafe 4b** sú uvedené medziročné rozdiely podielov odvetví priemyselnej výroby na tržbách za vlastné výkony a tovar a na priemernom evidenčnom počte zamestnancov, ktoré sú dôsledkom rozdielov medziročných indexov týchto ukazovateľov jednotlivých odvetví, oproti priemyselnej výrobe.

Graf 4a Podiely odvetví na počte podnikov (ppp), tržbách za vlastné výkony a tovar (ptvvt) a priemernom evidenčnom počte zamestnancov (ppepz) v roku 2017 (priemyselná výroba = 100 %)

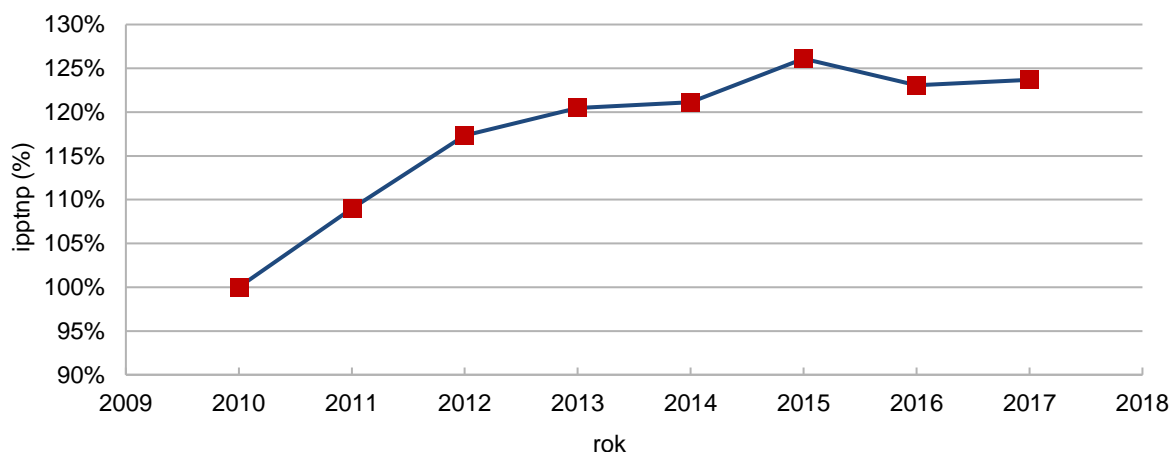
Graf 4b Medziročné rozdiely podielov odvetví priemyselnej výroby na tržbách za vlastné výkony a tovar a podielov na priemernom evidenčnom počte zamestnancov v roku 2017

Rozdielny vývoj indexov tržieb za vlastné výkony a tovar a indexov priemerného evidenčného počtu zamestnancov prispel k nerovnomernému vývoju produktivity práce z tržieb na pracovníka, ktorý je vidieť z priebehu indexov produktivity v rokoch 2010 až 2017 oproti priemernému mesiacu roku 2010 zobrazeného v **grafe 5**. Spomalenie rastu až pokles produktivity práce vytvára riziko pre ďalší rozvoj priemyselnej výroby v SR, pretože môže viesť k prehodnoteniu ďalších investičných aktivít najmä veľkých už etablovaných investorov a zníženiu záujmu potenciálnych investorov o pôsobenie v slovenskej ekonomike.

Graf 5 Vývoj indexu produktivity práce z tržieb na pracovníka

Z vyššie uvedeného vývoja vidieť, že pri zaznamenanom raste zamestnanosti dosahovaný rast tržieb nepostačuje na udržanie produktivity práce. Aj keď produktivita práce z tržieb na odpracovanú hodinu v roku 2017 medziročne vzrástla o 1,4 %, rast miezd nie je v dostatočnej korelácii s rastom tržieb, čo sa v roku 2017 prejavilo v priemyselnej výrobe, kde sa na 1 Euro vyplatené mzdy dosiahli tržby v hodnote 13,51 Eur, medziročným poklesom produktivity práce tržieb na jednotku množstva vyplatených miezd o 5,5 %. Pritom najvyššie medziročné poklesy tohto ukazovateľa sa prejavili vo vysoko produktívnych odvetviach, ako sú napríklad výroba motorových vozidiel prívosov a návesov s produktivitou tržieb 21,92 Eur na 1 Euro vyplatené mzdy, ktorá oproti roku 2016 klesla o 12,5 %, a výroba elektronických a optických výrobkov s produktivitou tržieb 31,11 Eur na 1 Euro vyplatené mzdy s medziročným poklesom o 15 %.

Vzhľadom na otvorenosť slovenskej ekonomiky je jej konkurenčná schopnosť výrazne závislá na predaji tovarov do zahraničia, preto je dôležité, že si udržuje kladné saldo zahraničného obchodu. Od roku 2010 vykazuje predaj tovarov do zahraničia medziročné rasty, ktoré sú však od roku 2015 nižšie ako medziročné rasty dovozov, čo je zdokumentované v **tabuľke 2**.

Tabuľka 2 Vývoj vývozu a dovozu tovarov a služieb SR

rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
dovoz (mil. eur)	47 493,6	55 767,8	58 588,6	59 939,9	60 018,7	64 360,7	66 401,8	71 817,2
vývoz (mil. eur)	48 272,1	56 783,2	62 144,0	64 172,3	64 721,1	67 679,9	70 073,9	74 813,3
saldo (mil. eur)	778,5	1 015,4	3 555,4	4 232,4	4 702,4	3 319,2	3 672,1	2 996,1
saldo/OZO (%)	0,81	0,90	2,94	3,41	3,77	2,51	2,69	2,04
mri dovoz (%)	22,5	17,42	5,06	2,31	0,13	7,23	3,17	8,2
mri vývoz (%)	21,5	17,63	9,44	3,26	0,86	4,57	3,54	6,8

Pozn. mri = medziročný index

Klesajúci trend salda ZO však vytvára riziko vzniku negatívnej zahranično-obchodnej bilancie v najbližšom období, čo by mohlo prispieť k zhoršeniu konkurencieschopnosti slovenskej ekonomiky.

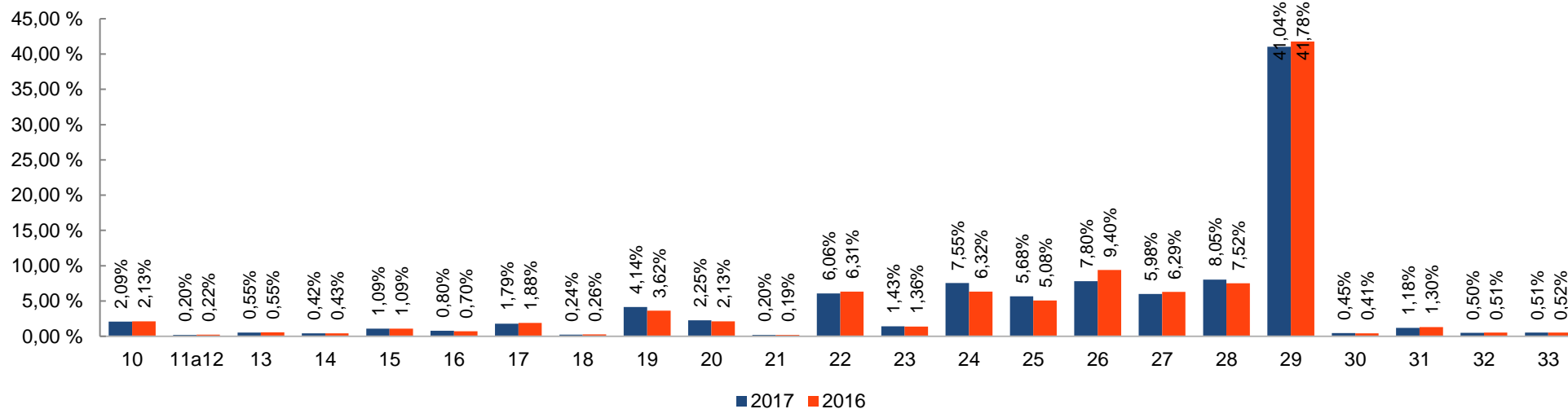
Predaj priemyselných tovarov do zahraničia tvorí väčšinu tržieb z vývozu SR. V roku 2017 dosiahli tržby z predaja do zahraničia za priemyselnú výrobu podľa výkazu Priem 1-12 hodnotu 51 705 806 781 Eur t.j. cca 69% z celkového vývozu tovarov a služieb. Vzhľadom k uvedenému je zrejmé, že priemyselná výroba je dominantným odvetvím k tvorbe HDP v oblasti čistého vývozu. Podiely jednotlivých odvetví priemyselnej výroby sú zobrazené v **grafe 6a**, z ktorého vidieť, že dominantné postavenie na predaji do zahraničia zabezpečuje výroba motorových vozidiel, prívesov a návesov, aj keď jej podiel mierne medziročne klesol. K ďalším významnejším odvetviam s medziročným poklesom podielu na tržbách z predaja do zahraničia patria výroba elektronických a optických výrobkov, výroba elektrických zariadení a výroba výrobkov z gumy a plastov. Tieto odvetvia s výnimkou výroby výrobkov z gumy a plastov pritom patria k tým výrobným sektorom, ktoré sú v rámci priemyselnej najviac proexportné tzn. ich podiel tržieb z predaja do zahraničia na odvetvových tržbách za vlastné výkony a tovar je vyšší ako u priemyselnej výroby celkom.

Na druhej strane svoj podiel na predaji do zahraničia zvýšili oproti predchádzajúcemu roku výroba kovov, výroba kovových konštrukcií, výroba strojov inde nezaradených a výroba koku a rafinovaných ropných výrobkov. Z týchto odvetví do výrazne proexportne zameraných patria výroba a spracovanie kovov a výroba strojov inde nezaradených.

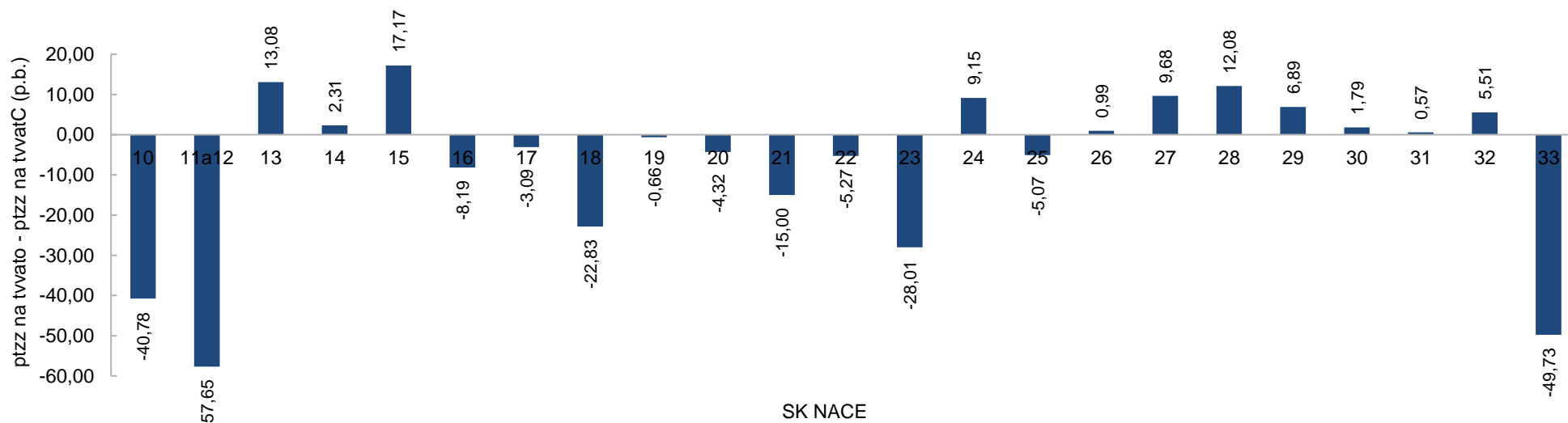
Tržby z predaja do zahraničia v priemyselnej výrobe tvoria 73,8 % z tržieb za vlastné výkony a tovar, z čoho je zrejmé, že priemyselná výroba ako celok je výrazne závislá na predaji do zahraničia. Z **grafu 6b** vidieť, ktoré odvetvia majú výrazne vyššiu exportnú výkonnosť a ktoré sú viac zamerané na predaj na domácom trhu.

Ak si má slovenská ekonomika udržať schopnosť ďalšieho efektívneho rozvoja, tak napriek pomerne pozitívnemu vývoju zahraničného obchodu potrebuje priemyselná výroba posilniť konkurenčnú schopnosť. Táto požiadavka je podmienená optimalizáciou miery investovania v priemyselnej výrobe, ktorá podľa vývoja relatívnej zostatkovej hodnoty dlhodobého hmotného a nehmotného majetku (**rzh**) nepostačuje na udržanie rozvojového trendu. Táto hodnota ku koncu roka 2017 bola na úrovni 39,69 % nadobúdacej hodnoty a za obdobie 2010 až 2017 klesala s priemerom medziročných zmien (**pmz**) o 2,51 p.b., čo je vidieť z **grafu 7**.

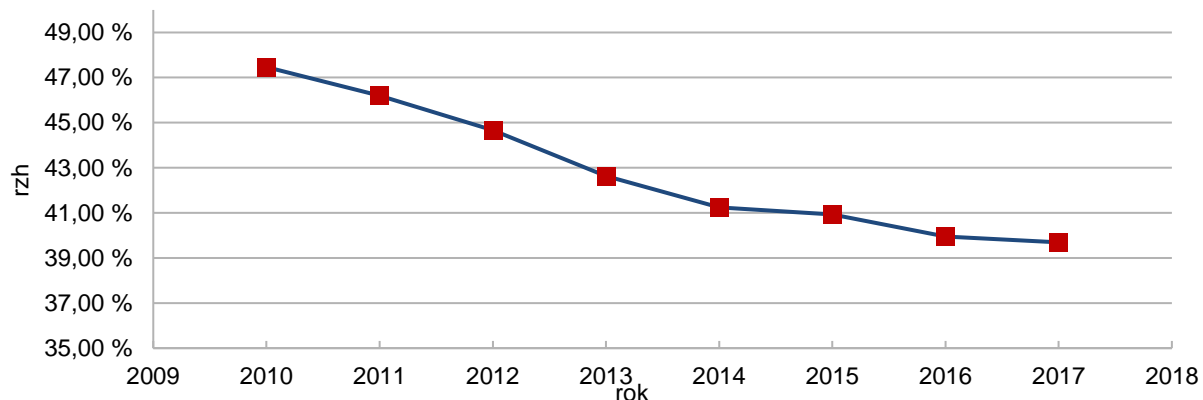
Graf 6a Podiely odvetví na tržbách priemyselnej výroby zo zahraničia v rokoch 2017 a 2016

Graf 6b Rozdiely odvetvových podielov tržieb zo zahraničia na tržbách za vlastné výkony a tovar oproti priemyselnej výrobe celkom v roku 2017

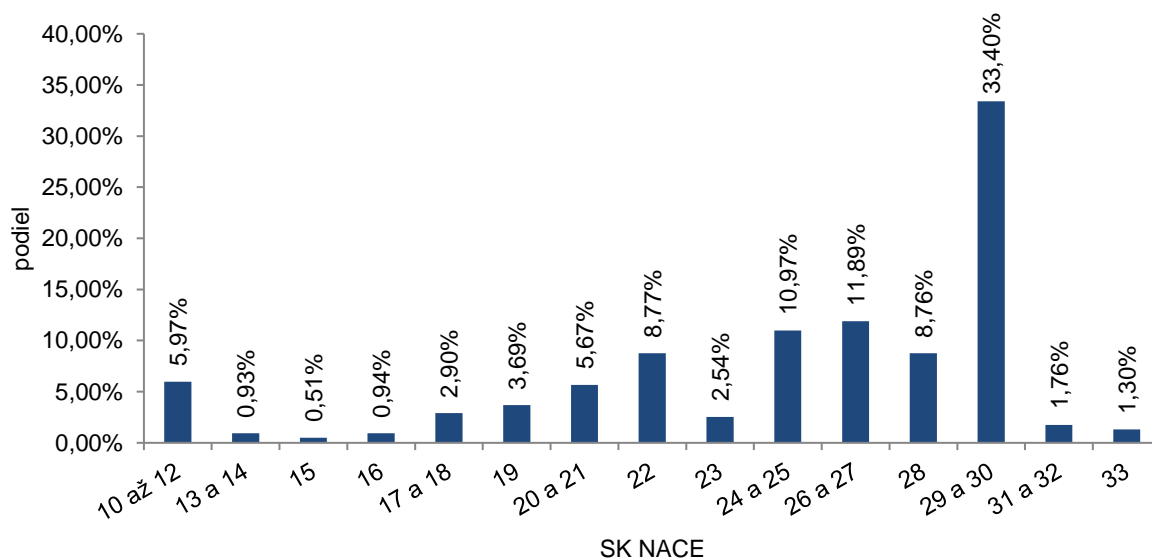

Graf 7 Vývoj relatívnej zostatkovej hodnoty dlhodobého hmotného a nehmotného majetku (rzh) v rokoch 2010 až 2017

Medzi odvetvia s najmenej opotrebovaným majetkom patria Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva (SK NACE 16) s **rzh** 48,61 % a s **pmz** - 4,06 p.b., Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení (SK NACE 25) s **rzh** 45,76 % a s **pmz** - 0,48 p.b., Výroba textilu (SK NACE 13) s **rzh** 44,09 % a s **pmz** - 0,22 p.b., Výroba ostatných dopravných prostriedkov (SK NACE 30) s **rzh** 44,12 % s **pmz** - 5,27 p.b. a Výroba výrobkov z gumy a plastov (SK NACE 22) s **rzh** 41,88 % s **pmz** - 1,81 p.b.. Odvetvia SK NACE 16 a SK NACE 30 teda vykazujú výrazne vysokú rýchlosť opotrebovania, takže bez masívnych nových investícií im hrozí výrazné zhoršenie opotrebovanosti výrobnotechnickej základne. Na druhej strane medzi odvetvia s najviac opotrebovaným dlhodobým majetkom patria Výroba odevov okrem kožušinových odevov (SK NACE 14) s **rzh** 24,53 % a **pmz** - 2,87 p.b., Tlač a reprodukcia záznamových médií (SK NACE 18) s **rzh** 31,45 % a s **pmz** - 2,06 p.b., Výroba celulózy, papiera a papierových výrobkov (SK NACE 17) s **rzh** 32,58 % a **pmz** - 2,85 p.b. a Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov (SK NACE 23) s **rzh** 36,62 % a s **pmz** - 1,58 p.b.. Po roku 2014 je v priemyselnej výrobe badateľné mierne spomalenie poklesu relatívnej zostatkovej hodnoty dlhodobého hmotného a nehmotného majetku. Prispelo k tomu oživenie investovania, keď v roku 2017 bol obstaraný dlhodobý hmotný a nehmotný majetok v hodnote 3 152 mil. Eur a odpisy vo výške 2 435 mil. Eur. Podiely odvetví na obstaranom dlhodobom hmotnom a nehmotnom majetku v priemyselnej výrobe v roku 2017 sú uvedené v **grafe 8**.

Graf 8 Podiely odvetví na obstaraní dlhodobého hmotného a nehmotného majetku v priemyselnej výrobe v roku 2017

V oblasti obstarávania dlhodobého hmotného a nehmotného majetku sme zaznamenali nasledovný vývoj. V roku 2015 bola jeho hodnota o 15,35 % vyššia ako v roku 2014. V roku 2016 bol medziročný rast 9,81 %, avšak v roku 2017 už zaznamenávame medziročný pokles o 2,35 %. Obstaraný majetok bol pritom v rokoch 2014 až 2017 vyšší ako odpisy v jednotlivých rokoch o 15,22 %, resp. 28,33 %, resp. 34,15 %, resp. 29,42 %. Znižovanie opotrebovania výrobných základne (t.j. rast relatívnej zostatkovej hodnoty dlhodobého hmotného a nehmotného majetku) si však bude vyžadovať výrazne vyššie investovanie.

Rast efektivity v priemyselnej výrobe bude bezpochyby závisieť na zvyšovaní využívania informačných technológií vo všetkých štádiách od príjmu vstupov po expedovanie produktov ako aj pri starostlivosti o produkt v celom jeho životnom cykle, čo si vyžiada optimalizáciu investícií do dlhodobého nehmotného majetku, ktorého hodnota od roku 2014 do roku 2017 dosahovala 3,00 %; resp. 3,65 %; resp. 2,85 %; resp. 2,54 % hodnoty celkového dlhodobého obstaraného hmotného aj nehmotného majetku.

Vzhľadom na skutočnosť, že pridaná hodnota vytvorená v príslušnom sektore je ukazovateľom jeho príspevku k HDP je vhodné poukázať ako sa vyvíjala pridaná hodnota v porovnaní so spotrebou materiálov a energie ako aj s vývojom priemerného evidenčného počtu zamestnancov a tiež z pohľadu čiastkového hodnotenia vplyvu výroby na životné prostredie aj s vývojom spotreby energie vyjadrenej vo fyzikálnych jednotkách (s cieľom eliminovať cenové vplyvy energií). Spotreba materiálu, energie a ostat. neskl. dodávok v roku 2017 dosiahla hodnotu 46 929 646 489 Eur s medziročným rastom 4,27 %. Údaje o spotrebe energie vo fyzikálnych jednotkách za rok 2017 ŠÚ SR doposiaľ nepublikoval, preto uvádzame údaj za rok 2016, kedy spotreba energie (elektrina + teplo) v priemyselnej výrobe bola 61 616 953 GJ. Vývoj indexov vyššie uvedených ukazovateľov v rokoch 2011 až 2017, kde 100 % je vždy hodnota v roku 2010 je uvedený v **tabuľke 3a**.

Tabuľka 3a Vývoj indexu pridanej hodnoty, indexu spotreby materiálov, energie a ostat. neskl. dodávok, indexu priemerného evidenčného počtu zamestnancov a indexu spotreby energie (rok 2010 = 100 %)

Index (%)	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
pridanej hodnoty	109,98	113,70	116,78	127,36	140,31	149,67	155,84
spotreby materiálov, energie	117,68	126,21	125,93	123,00	128,70	130,52	136,09
počtu zamestnancov	104,68	102,60	102,62	106,26	109,04	112,72	117,09
spotreby energie*	97,92	94,43	86,99	87,95	92,29	89,02	n/a

* údaj za rok 2017 ŠÚ doposiaľ nezverejnil

Dôležité je, že na základe vyššie uvedeného vývoja možno konštatovať, že v priemyselnej výrobe klesá energetická náročnosť tzn. s rastom pridanej hodnoty bol zaznamenaný pokles spotreby energie (suma spotreby elektriny a tepla), ktorá v intervale rokov 2010 až 2016 klesala v priemere o 1,84 % ročne. Spotreba energie v priemyselnej výrobe je nerovnomerná, čo vidieť z **tabuľky 3b**.

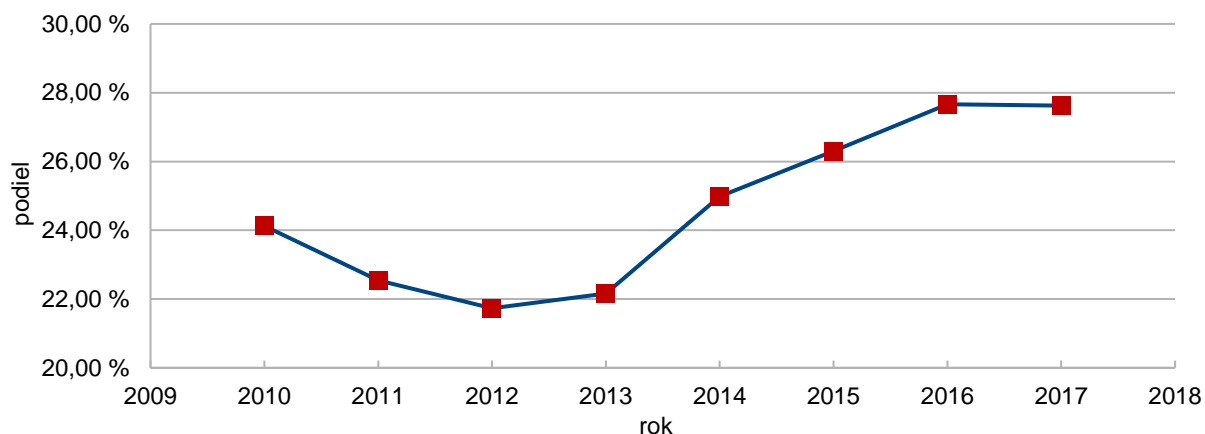
Tabuľka 3b Podiely odvetvových agregácií na spotrebe energie v priemyselnej výrobe v roku 2016

SK NACE	10,11	13-15,18	16	17	19	20,21	22	23	24	25-27	28-30	31-33
podiel na C (%)	4,92	0,80	2,21	25,12	12,86	8,34	2,67	3,67	33,43	1,15	3,69	1,13

Vývoj efektivity zhodnotenia vstupov možno vyjadriť sledovaním podielu pridanej hodnoty k spotrebe materiálov, energie a ostat. neskl. dodávok resp. podielom pridanej hodnoty k vyplateným mzdám (čo zároveň vyjadří tak vplyv počtu zamestnancov ako aj priemernej mzdy na pridanú hodnotu).

V **grafe 9** je zobrazený vývoj efektivity zhodnotenia materiálových a energetických vstupov v priemyselnej výrobe po roku 2010, z ktorého je vidieť, že po pokračujúcom klesajúcom trende z obdobia po roku 1999, nastáva od roku 2012 nárast podielu pridanej hodnoty k spotrebe materiálu, energie a ost. neskl. dodávok (**ph k sme**) tak, že priemer medziročných zmien (**pmz**) v intervale 2010 až 2017 je + 2,12 p.b. V roku 2017 sa však rast zastavil. Prípadná zmena trendu smerom k opätovnému poklesu zhodnocovania vstupných materiálov a energie by znamenala ohrozenie udržania konkurencieschopnosti priemyselnej výroby a vyžadovala by si štrukturálne zmeny.

Graf 9 Vývoj podielu pridanej hodnoty k spotrebe materiálov, energie a ost. neskl. dodávok v pridanej hodnote v rokoch 2010 až 2017

Zhodnocovanie vstupných materiálov a energií je však stále nízke. Vyplýva to zo skutočnosti, že snaha o udržanie trhových pozícií priemyselných výrobkov vedie k tomu, že ich cena nemôže kopírovať vývoj cien vstupov do výroby. Súčasne je nutné konštatovať, že v úvode spomínaný vývoj na energetických trhoch má skutočne podstatný vplyv na konkurencieschopnosť priemyselnej výroby a spolu s ním aj vývoj na trhoch surovín. To súvisí aj s vyššie uvedenou skutočnosťou, že odbyt priemyselnej výroby je podmienený predajom do zahraničia a zároveň závisí v značnej miere na dovoze materiálových vstupov, pričom sa v roku 2017 dosť výrazne znížilo saldo zahraničného obchodu. Zvyšujúce sa náklady na tieto položky jednoznačne ohrozujú udržateľnosť konkurenčnej schopnosti, ktorá bude ohrozená bez koordinovaného riešenia problematiky energetickej aj surovínovej bezpečnosti a s tým súvisiacej energetickej a materiálnej efektívnosti v priemyselnej výrobe.

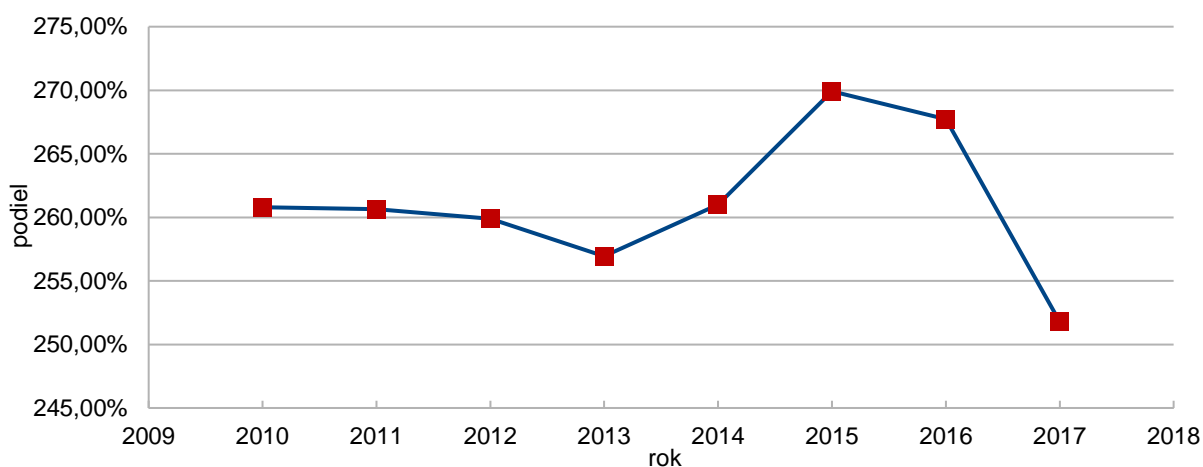
Najvyššiu mieru zhodnotenia materiálov a energie, keď pridaná hodnota v roku dosahuje 116,04 % hodnoty spotrebovaných materiálov a energií vykazuje Výroba odevov (SK NACE 14), treba však uviesť, že vzhľadom na vysoký podiel práce vo mzde, kedy pridaná hodnota je vlastne premietnutá v návrhu modelov, ktoré sú majetkom zadávateľa je reálne vyprodukovaná pridaná hodnota výrazne nižšia. Presné podiely však na základe štatisticky dostupných dát nie je možné vyčíslieť. Zároveň toto odvetvie vykazuje v intervale 2010 až 2017 priemerný medziročný rast tohto ukazovateľa o 1,52 p.b.. Vysokú efektívnosť zhodnotenia materiálov a energie v roku 2017 dosahuje tiež Výroba textilných výrobkov (SK NACE 13) s **ph k sme** 64,56 % a **pmz** v sledovanom intervale + 4,40 p.b.. K vysoko efektívnym odvetviám z pohľadu zhodnotenia materiálov a energie patrí aj Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov (SK NACE 23) s **ph k sme** 70,52 % a s **pmz** + 2,40 p.b. a Tlač a reprodukcia záznamových médií (SK NACE 18) s **ph k sme** 54,77 % a **pmz** + 1,92 p.b.. Naopak výrazne nižšie zhodnotenie materiálov a energie ako priemer priemyselnej výroby vykazuje Výroba motorových vozidiel, prívesov a návesov (SK NACE 29) s **ph k sme** 15,30 % a s **pmz** - 0,02 p.b., Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov (SK NACE 19) s **ph k sme**

16,18 % a s **pmz** + 5,13 p.b. a Výroba elektronických a optických výrobkov a elektrických zariadení (SK NACE 26 a 27) s **ph k sme** 21,41 % a s **pmz** 4,37 p.b..

Na základe vyššie uvedeného vývoja zhodnotenia materiálov a energie pridanou hodnotou v priemyselnej výrobe možno predpokladať, že v tomto sektore nie je dostatočná miera inovácie, ktorou by sa zabezpečilo zhodnocovanie výstupov v takej miere, aby sa kompenzoval rast nákladov súvisiacich so vstupmi (t. j. materiálmi a energiou).

K nehmotným vstupom tvorby pridanej hodnoty možno zaradiť aj náklady na pracovnú silu tzn. mzdy. Efektivitu zhodnotenia týchto vstupných nákladov možno vyjadriť pridanou hodnotou vytvorenou na jednotku vynaložených miezd, čo je vlastne produktivita práce, pri ktorej sa eliminujú mzdové rozdiely rôznych kategórií pracovníkov v procese výroby. Vývoj podielu pridanej hodnoty k mzdám v priemyselnej výrobe v rokoch 2010 až 2017 je zobrazený v **grafe 10**.

Graf 10 Vývoj podielu pridanej hodnoty k vyplateným mzdám v priemyselnej výrobe v rokoch 2010 až 2017

Ako vidieť z vyššie uvedeného grafu po pomerne stabilnom vývoji do roku 2013 sa v období 2014 až 2015 produktivita práce výrazne zvýšila a v rokoch 2016 a 2017 prichádza k jej postupnému poklesu, ktorý by v pretrvávaní tohto klesajúceho trendu vytvoril riziko pre udržanie konkurencieschopnosti z pohľadu nových investícií do priemyselnej výroby.

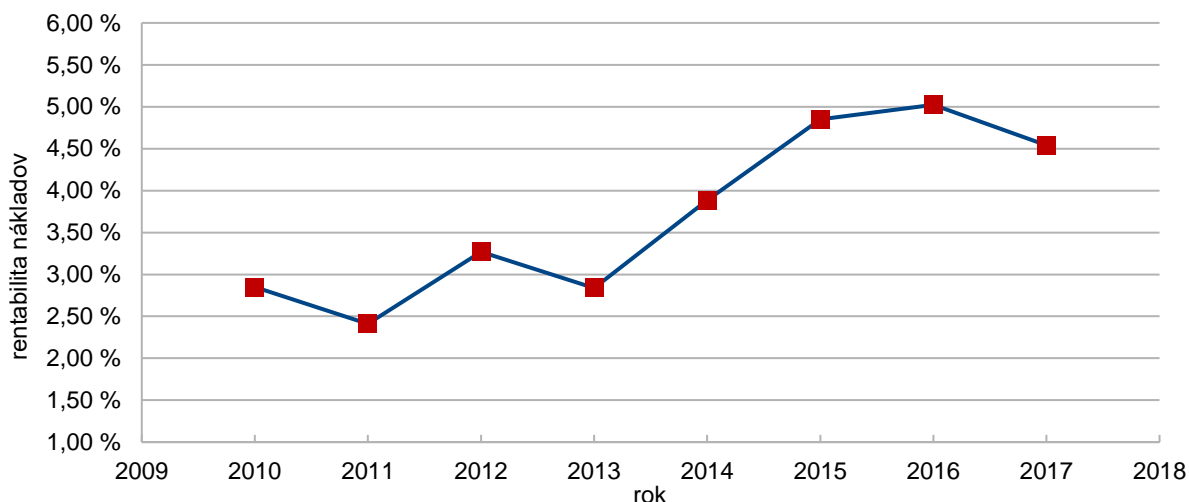
Najvyšší podiel pridanej hodnoty ku mzde (**ph k m**) v rámci priemyselnej výroby vykazuje Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov (SK NACE) 19 vo výške 644,22 % s priemerom medziročných zmien (**pmz**) + 14,10 p.b., vysokú hodnotu dosahuje aj Výroba celulózy papiera a výrobkov z papiera s **ph k m** (SK NACE 17) 365,02 % s priemerom medziročných zmien +0,08 p.b.. Výrazne nižšie hodnoty ako priemyselná výroba vykazuje Výroba odevov (SK NACE 14) s **ph k m** 156,27 % s **pmz** + 0,58 p.b., Výroba ostatných dopravných prostriedkov (SK NACE 30) s **ph k m** 174,34 % a **pmz** -2,96 p.b. a Výroba kožených výrobkov a obuvi (SK NACE 15) s **ph k m** 174,98 % a s **pmz** -1,20 p.b..

Vývoj podielu pridanej hodnoty ku objemu vyplatenej mzdy naznačuje, že pri budúcich investíciách určených na zabezpečenie udržateľnosti rozvoja priemyselnej výroby bude potrebné optimalizovať nielen technologické procesy ale aj personálne náklady.

K ďalším aspektom konkurencieschopnosti priemyselnej výroby patrí rentabilita nákladov, ktorá v roku dosiahla hodnotu 4,54 % s priemerom medziročných zmien + 0,24 p.b. a jej vývoj v rokoch 2010 až 2017 je zobrazený v **grafe 11**. Pritom však je dôležité, že aj tu tohto ukazovateľa

konkurencieschopnosti je vidieť pokles v poslednom roku sledovaného obdobia, čo nevytvára dobrú perspektívu pre budúci vývoj.

Graf 11 Vývoj rentability nákladov v priemyselnej výrobe v rokoch 2010 až 2017

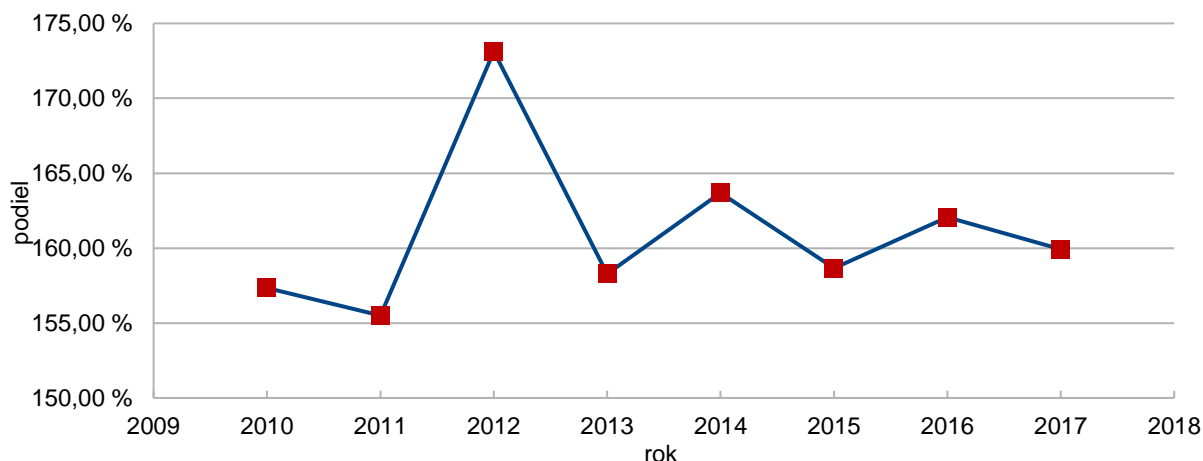
Medzi najrentabilnejšie odvetvia patrí Výroba celulózy, papiera a výrobkov z papiera (SK NACE 17) s rentabilitou nákladov (*r n*) 10,78 % a priemerom medziročných zmien (*pmz*) v intervale 2010 až 2017 +0,15 p.b. . Významné z toho pohľadu sú aj Výroba výrobkov z gumy a plastov (SK NACE 22) s *r n* 9,29 % a *pmz* + 0,56 p.b., Výroba a spracovanie kovov (SK NACE 24) s *r n* 8,75 % a *pmz* +0,40 p.b. a Výroba textilných výrobkov (SK NACE 13) s *r n* 7,02 % a *pmz* +0,78 p.b..

Výrazne nižšiu rentabilitu ako priemyselná výroba celkom vykazujú Výroba ostatných dopravných prostriedkov (SK NACE 30) s *r n* 1,35 % a *pmz* -0,58 p.b., Výroba kožených výrobkov a obuvi (SK NACE 15) s *r n* 2,33 % a *pmz* + 0,21 p.b., Výroba odevov (SK NACE 14) s *r n* 2,64 % a *pmz* 0,33 p.b., Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva s *r n* 2,86 % a s *pmz* +0,85 p.b. a tiež Výroba motorových vozidiel, prívesov a návesov (SK NACE 29) s *r n* 2,84 % a *pmz* – 0,003 p.b..

Na konkurenčnú schopnosť priemyselnej výroby vplýva tiež likvidita. Na báze dostupných údajov je možné jej vývoj približne posúdiť porovnaním vývoja podielu obežných aktív k záväzkom v jednotlivých odvetviach a v priemyselnej výrobe celkom. Tento podiel ku koncu roka 2017 dosiahol hodnotu 159,92 % s priemerom medziročných zmien v rokoch 2010 až 2017 0,39p.b. Vývoj je zobrazený v **grafe 12**, z ktorého vidieť, že podiel obežných aktív k záväzkom v podstate osciluje okolo rovnovážnej hodnoty.

Graf 12 Vývoj podielu obežných aktív a záväzkov v priemyselnej výrobe v rokoch 2010 až 2017

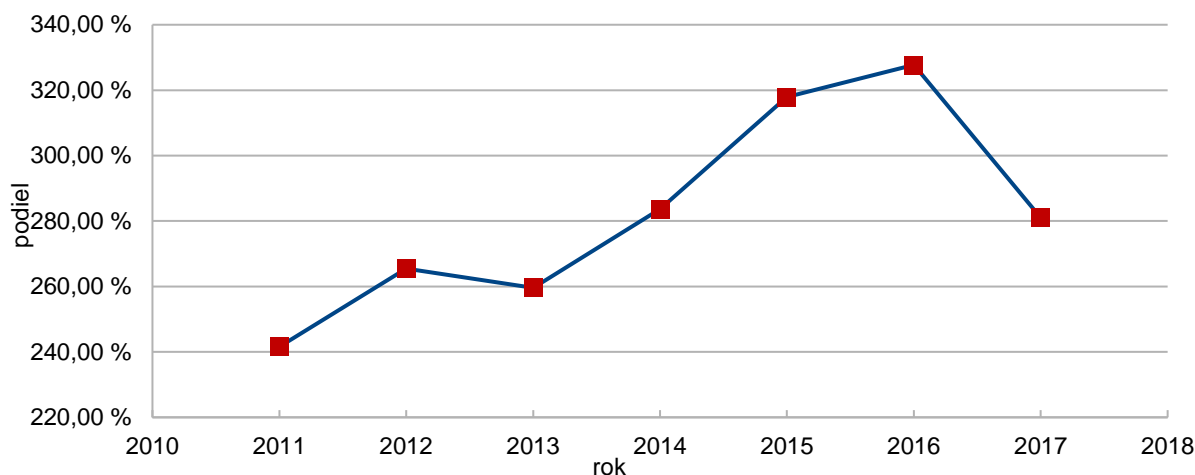

Najvyššie hodnoty podielu obežných aktív k záväzkom (**oa k z**) dosahujú odvetvia Výroba nábytku a Ostatná výroba (SK NACE 31 a 32) s hodnotou **oa k z** 219,85 % a priemerom medziročných zmien (**pmz**) +2,95 p.b., Výroba ostatných dopravných prostriedkov s **oa k z** 218,13 % a **pmz** + 1,73 p.b., Výroba kovov (SK NACE 24) s **oa k z** 209,19 % a **pmz** 5,69 p.b. a Výroba kožených výrobkov a obuvi (SK NACE 15) s **oa k z** 204,46 % a **pmz** + 3,35 p.b.. Naopak najnižšie medzi odvetviami priemyselnej výroby sú v oblasti likvidity Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov s **oa k z** 102,76 % a **pmz** -2,80 p.b., Výroba celulózy, papiera a výrobkov z papiera (SK NACE 17) s **oa k z** 115,02 % a **pmz** -2,99 p.b. a Spracovanie dreva a výroba drevených výrobkov (SK NACE 16 s **oa k z** 115,94 % a **pmz** -2,78 p.b.

Z vývoja v jednotlivých odvetviach priemyselnej výroby vyplýva, že záväzky sú kryté hodnotou obežných aktív a tento podiel má s výnimkou posledných uvedených odvetví so záporným priemerom medziročných zmien a najnižšími podielmi obežných aktív k záväzkom majú ostatné odvetvia dobrý predpoklad pre udržanie rozvoja.

Možnosti rozvoja tiež závisia na podielu vlastného imania k cudzím zdrojom t.j, bankovým úverom a prijatej výpomoci, na základe ktorého možno posudzovať schopnosť investovania z vlastných prostriedkov a možnosť získania ďalších úverov pre rozvoj. Tento podiel ku koncu roku 2017 dosiahol v priemyselnej výrobe hodnotu 280,99 % a od roku 2011 po rok 2017 bol priemer medziročných zmien 2,97 p.b.(údaje o vlastnom imaní za rok 2010 v databázach ŠÚ SR neboli dostupné). Vývoj tohto podielu v priemyselnej výrobe je zobrazený v **grafe 13**, čo je spôsobené tým, že v roku 2017 medziročne vzrástol podiel úverov a prijatých výpomoci v priemyselnej výrobe o 18,03 % a vlastné imanie iba o 1,20 %. To však znamená, že zvýšené úvery boli z veľkej časti využité na bežné prevádzkové účely, pretože, ako už bolo vyššie uvedené, obstaraný dlhodobý hmotný a nehmotný majetok v roku 2017 mal hodnotu 2,35 % nižšiu ako v roku 2016.

Graf 13 Vývoj podielu vlastného imania k cudzím zdrojom v priemyselnej výrobe v rokoch 2011 až 2017

Z odvetví priemyselnej výroby výrazne nadpriemerné hodnoty podielu vlastného imania k bankovým úverom a prijatej výpomoci (**vi k cz**) vykazujú odvetvia Výroba koksu a rafinovaných ropných výrobkov (SK NACE 19) s hodnotou 5044,29 % a jej priemerom medziročných zmien (**pmz**) -0,001 p.b., Výroba celulózy, papiera a výrobkov z papiera (SK NACE 17) s **vi k cz** 900,72 % a **pmz** + 13,28 p.b. a Výroba kovov (SK NACE 24) s **vi k cz** 760,35 % a **pmz** +14,34 p.b. Tieto odvetvia financujú svoju činnosť prevažne na báze vlastných zdrojov a majú dobrý predpoklad zabezpečenia zdrojov na potrebné ďalšie investície.

Výrazne nižšie hodnoty ako priemyselná výroba celkom vykazujú Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva (SK NACE 16) s **vi k cz** 134,99 % a **pmz** + 8,91 p.b., Výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov (SK NACE 10 až 12) s **vi k cz** 187,01 % a **pmz** + 2,97 p.b., Výroba ostatných dopravných prostriedkov (SK NACE 30 s **vi k cz** 204,15 % a **pmz** +1,62 p.b. a Tlač a reprodukcia záznamových médií (SK NACE 18) s **vi k cz** 207,00 % a **pmz** + 5,90 p.b..

Vzhľadom na vyššie spomínanú stále klesajúcu a už výrazne nízku relatívnu zostatkovú hodnotu dlhodobého hmotného a nehmotného majetku bude nevyhnutné riešiť vo väčšine odvetví priemyselnej výroby zabezpečovanie modernizácie výrobných základov a potrebných inovácií a to najmä vytváraním podmienok pre efektívne využitie cudzích zdrojov.

2. Charakteristika jednotlivých odvetví priemyselnej výroby

Priemyselná výroba (C) pozostáva z odvetví uvedených v **tabuľke 4** podľa klasifikácie ekonomických činností (SK NACE) harmonizovanej v rámci EÚ:

Tabuľka 4 Odvetvia priemyselnej výroby podľa klasifikácie ekonomických činností SK NACE

SK NACE	Názov činnosti
10	Výroba potravín
11	Výroba nápojov
12	Výroba tabakových výrobkov
13	Výroba textilu
14	Výroba odevov
15	Spracovanie kože a výroba kožených výrobkov (vrátane obuvi)
16	Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy
17	Výroba celulózy, papiera a papierových výrobkov
18	Tlač a reprodukcia záznamových médií
19	Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov
20	Výroba chemikálií a chemických produktov
21	Výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceutických prípravkov
22	Výroba výrobkov z gumy a plastov
23	Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov
24	Výroba a spracovanie kovov
25	Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení
26	Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov
27	Výroba elektrických zariadení
28	Výroba strojov inde nezariadených
29	Výroba motorových vozidiel, návesov a prívosov
30	Výroba ostatných dopravných prostriedkov
31	Výroba nábytku
32	Iná výroba
33	Oprava a inštalácia strojov a prístrojov

Pri charakteristike jednotlivých odvetví sú použité údaje so zdrojov ŠÚ SR podľa výkazov Priem 1-12 (mesačný výkaz) a Prod 3-04 (štvrtročný výkaz). Pre tieto výkazy sú povinné podávať hlásenia podniky s 20 a viac zamestnancami.

2.1 Výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov

Ku koncu roku 2017 pôsobilo vo Výrobe potravín (SK NACE 10) 272 podnikov s počtom 20 a viac zamestnancov, vo Výrobe nápojov (SK NACE 11) bolo takýchto podnikov 37 a vo Výrobe tabakových výrobkov (SK NACE 12) ani jeden, preto sú ďalej hodnotené iba odvetvia SK NACE 10 a 11. V **tabuľke 5a** sú uvedené vybrané ekonomické ukazovatele týchto odvetví v roku 2017, ich medziročné indexy, podiely na týchto ukazovateľoch priemyselnej výroby a medziročné zmeny týchto podielov.

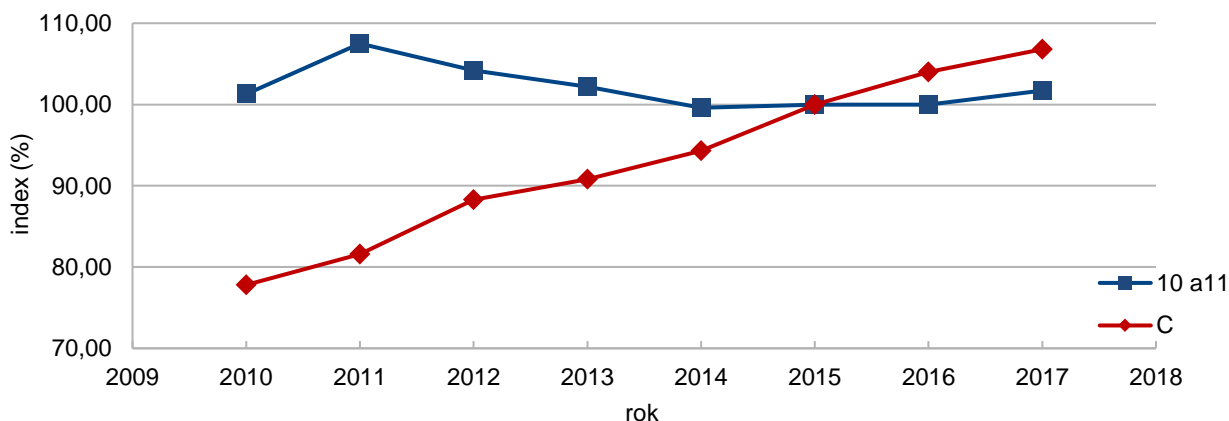
Tabuľka 5a Tržby za vlastné výkony a tovar, tržby z predaja do zahraničia, priemerný evidenčný počet zamestnancov, ich medziročné indexy, podiely na priemyselnej výrobe a ich medziročné zmeny v odvetviach SK NACE 10 a 11 v roku 2017

ukazovateľ/odvetvie	SK NACE 10	SK NACE 11
tržby za vlastné výkony a tovar (Eur)	3 273 734 479	629 580 870
medziročný index (%)	103,51	98,51
podiel na priemyselnej výrobe (%)	4,67	0,90
medziročná zmena (p.b.)	-0,03	-0,05
tržby z predaja do zahraničia (Eur)	1 081 691 395	101 787 359
medziročný index (%)	103,05	95,67
podiel na priemyselnej výrobe (%)	2,09	0,20
medziročná zmena (p.b.)	-0,04	-0,02
priemer. evidenčný počet zamestnancov (osoby)	27 468	3 740
medziročný index (%)	101,87	101,20
podiel na priemyselnej výrobe (%)	7,23	0,98
medziročná zmena (p.b.)	-0,14	-0,03

Z vyššie uvedených údajov vidieť, že napriek rastu vybraných ukazovateľov vo výrobe potravín, podiel tohto odvetvia na výsledkoch priemyselnej výroby klesá, čo platí aj o výrobe nápojov, ktorá navyše vykazuje pokles v tržbách napriek 1,2 % medziročnému rastu priemerného evidenčného počtu zamestnancov. Súčasne medziročne klesla produktivita práce z tržieb na jednotku vyplatenej mzdy o 3,87 % v SK NACE 10 a o 0,58 % v SK NACE 11.

Z **grafu 14**, na ktorom je porovnaný vývoj indexu priemyselnej produkcie odvetví SK NACE 10 a 11 a priemyselnej výroby vidieť, že sektor výroby potravín a nápojov na rozdiel od priemyselnej výroby vykazuje prevažne klesajúci trend v období po roku 2010.

Graf 14 Vývoj indexu priemyselnej produkcie v odvetviach SK NACE 10a11 a v priemyselnej produkcii v rokoch 2010 až 2017 (priemerný mesiac 2015 = 100%)

V **tabuľke 5b** je uvedené porovnanie vybraných prepočtových ukazovateľov výroby potravín a nápojov a priemyselnej výroby a ich priemer medziročných zmien v období 2010 až 2017 v percentuálnych bodoch .

Tabuľka 5b Porovnanie vybraných prepočtových ukazovateľov SK NACE 10 a 11 a priemyselnej výroby v roku 2017 a ich priemerov medziročných zmien v období 2010 až 2017

	Odvetvie SK NACE	pridaná hodnota k spotrebe materiálov, energie	pridaná hodnota ku mzdám	rentabilita nákladov	obežné aktíva k záväzkom	vlastné imanie k bankovým úverom a prijatej výpomoci	relatívna zostatková hodnota dlhodobého majetku
hodnota 2017	10 a 11	39,68 %	240,65 %	3,94 %	159,39 %	187,01 %	41,45 %
	C	27,62 %	251,78 %	4,54 %	159,92 %	280,99 %	39,69 %
priemer medziročných zmien (p.b.)	10 a 11	1,563	0,459	0,138	0,329	2,975	-1,948
	C	2,125	-0,464	0,235	0,394	0,050	-2,514

Odvetvia SK NACE 10 a 11 patria v rámci priemyselnej výroby k tým, kde sa materiály a energia zhodnocujú výrazne vyššie ako priemer avšak strednodobý medziročný rast tohto zhodnocovania je pomalší v porovnaní s priemyselnou výrobou celkom. Rentabilita nákladov v tejto odvetvovej agregácii je nižšia ako v priemyselnej výrobe ale s vyššou rastovou dynamikou. Podiel obežných aktív k záväzkom týchto odvetví je približne na úrovni priemeru s približne rovnakým medziročným rastom. Na druhej strane však v oblasti zhodnotenia práce je hodnota podielu pridanej hodnoty k vyplateným mzdám mierne nižšia ale s lepšou medziročnou dynamikou. Krytie cudzích zdrojov vlastným imaním je v porovnaní s priemyselnou výrobou nižšie ale má výrazne vyšší medziročný rast. Relatívna zostatková hodnota dlhodobého hmotného a nehmotného majetku je približne na úrovni priemyselnej výroby ako štandardu s tým, že jeho opotrebovávanie je mierne pomalšie. V roku 2017 bol v týchto odvetviach obstaraný dlhodobý hmotný a nehmotný majetok v hodnote 188 019 555 Eur s medziročným rastom 9,38 % (v roku 2016 bol medziročný pokles 12,49 % a v roku 2015 bol oproti roku 2014 zaznamenaný rast o 31,49 %). Investície v roku 2017 boli o 19,20 % vyššie ako odpisy hmotného a nehmotného majetku (v roku 2016 boli o 12,87 % nižšie, v roku 2015 boli o 23,33 % vyššie a v roku 2014 o 1,99 % nižšie). Zníženie opotrebovanosti dlhodobého majetku si teda vyžaduje vyšší podiel obstaraného majetku k odpisom.

Výroba potravín a nápojov patrí k priemerne energeticky náročným odvetviám. Spotreba energie v roku 2016 vo výške 3 034 529 GJ tvorila 4,92 % spotreby v priemyselnej výrobe. To znamená, že na 1 GJ spotrebovanej energie (elektrina + teplo) bolo vyprodukované 254,12 Eur pridanej hodnoty s priemerom medziročných zmien v období 2010 až 2016 + 5,81 % (pre porovnanie v priemyselnej výrobe to bolo 202,07 Eur/GJ a + 9,08 %).

2.2 Výroba textilných výrobkov, odevov a kožiarskych výrobkov vrátane obuvi

Do tohto segmentu priemyselnej výroby patria odvetvia „Výroba textilu“ (SK NACE 13), v ktorom v roku 2017 podnikalo 56 subjektov s 20 a viac zamestnancami, „Výroba odevov“ (SK NACE 14) s počtom podnikov 116 a „Spracovanie kože a výroba kožených výrobkov vrátane obuvi“ so podnikmi v roku 2016 42 podnikmi s 20 a viac zamestnancami. V **tabuľke 6a** sú uvedené vybrané ekonomické ukazovatele týchto odvetví v roku 2017, ich medziročné indexy, podiely na týchto ukazovateľoch priemyselnej výroby a medziročné zmeny týchto podielov.

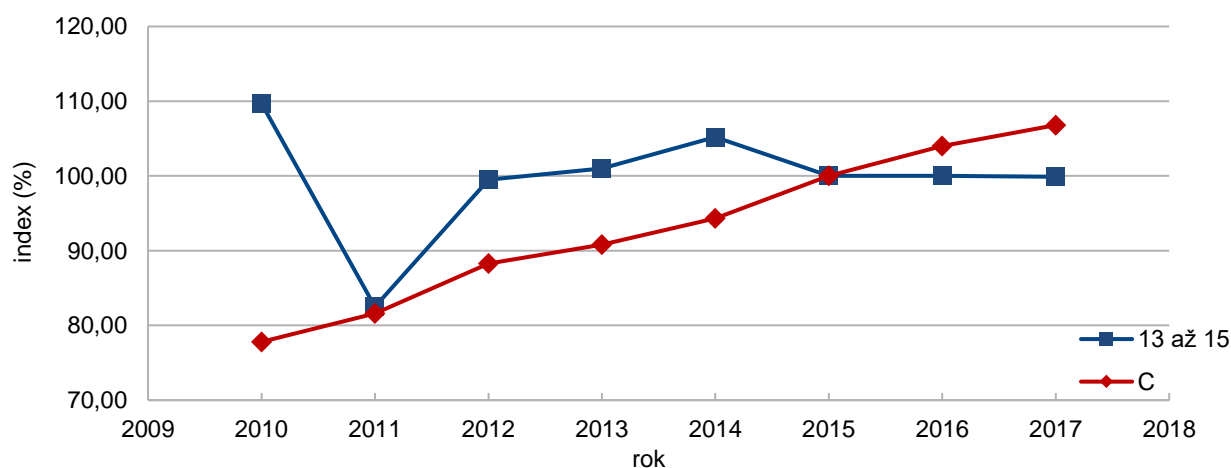
Tabuľka 6a Tržby za vlastné výkony a tovar, tržby z predaja do zahraničia, priemerný evidenčný počet zamestnancov, ich medziročné indexy, podiely na priemyselnej výrobe a ich medziročné zmeny v odvetviach SK NACE 13,14 a 15 v roku 2017

ukazovateľ/odvetvie	SK NACE 13	SK NACE 14	SK NACE 15
tržby za vlastné výkony a tovar (Eur)	324 941 843	284 327 798	620 257 417
medziročný index (%)	105,37	100,56	105,84
podiel na priemyselnej výrobe (%)	0,46	0,41	0,89
medziročná zmena (p.b.)	0,01	-0,01	0,01
tržby z predaja do zahraničia (Eur)	282 380 195	216 445 704	564 341 697
medziročný index (%)	104,27	102,53	105,21
podiel na priemyselnej výrobe (%)	0,55	0,42	1,09
medziročná zmena (p.b.)	0,00	-0,01	0,00
priemer. evidenčný počet zamestnancov (osoby)	4 873	10 839	10 097
medziročný index (%)	102,29	98,00	102,85
podiel na priemyselnej výrobe (%)	1,28	2,85	2,66
medziročná zmena (p.b.)	-0,02	-0,17	-0,03

Z vyššie uvedených údajov vidieť, že z hľadiska tržieb sa význam odvetví SK NACE 13 až 15 v rámci priemyselnej výroby významne v roku 2017 oproti roku 2016 významne nezmenil. Podiely na zamestnanosti v uvedenom období klesli minimálne. Vo všetkých troch odvetviach však došlo k zníženiu produktivity práce z tržieb na jednotku vyplatenej mzdy o 1,79 %, resp. 2,41 %, resp. 3,69 %.

Z **grafu 15**, na ktorom je porovnaný vývoj indexu priemyselnej produkcie odvetví SK NACE 13 až 15 a priemyselnej výroby vidieť, že v tomto sektore na rozdiel od priemyselnej výroby výrazne klesla produkcia v roku 2011 a po prechodnom raste od roku 2012 v podstate stagnuje.

Graf 15 Porovnanie vývoja indexu priemyselnej produkcie SK NACE 13 až 15 a priemyselnej výroby v období 2010 až 2017 (priemerný mesiac 2015 = 100 %)

V **tabuľke 6b** je uvedené porovnanie vybraných prepočtových ukazovateľov odvetví SK NACE 13 až 15 s priemyselnou výrobou a ich priemer medziročných zmien v období 2010 až 2017 v percentuálnych bodoch .

Tabuľka 6b Porovnanie vybraných prepočtových ukazovateľov SK NACE 13 až 15 a priemyselnej výroby v roku 2017 a ich priemerov medziročných zmien v období 2010 až 2017

	Odvetvie SK NACE	pridaná hodnota k spotrebe materiálov, energie	pridaná hodnota ku mzdám	rentabilita nákladov	obežné aktíva k záväzkom	vlastné imanie k bankovým úverom a prijatej výpomoci	relatívna zostatková hodnota dlhodobého majetku
hodnota 2017	13	64,56 %	204,48 %	7,02 %	156,37 %	241,73 %	44,09 %
	14	116,04 %	156,27 %	2,64 %	180,71 %	433,94 %	24,53 %
	15	49,89 %	174,98 %	2,33 %	204,46 %	348,79 %	39,59 %
	C	27,62 %	251,78 %	4,54 %	159,92 %	280,99 %	39,69 %
priemer medziročných zmien (p.b.)	13	4,400	-0,477	0,781	1,020	-1,247	0,221
	14	1,517	0,579	0,329	2,148	8,964	-2,868
	15	2,153	-1,203	0,213	3,351	23,262	-1,858
	C	2,125	-0,464	0,235	0,394	0,050	-2,514

V roku 2017 sa v sektore SK NACE 13 obstaral dlhodobý hmotný a nehmotný majetok v hodnote 24 217 463 Eur pri medziročnom raste investovania o 74,09 %. V odvetví SK NACE 14 to bolo 5 030 745 Eur s medziročným poklesom o 3,85 % a v odvetví SK NACE 15 bola hodnota obstaraného majetku 16 058 830 Eur s medziročným poklesom o 18,58 %. Pritom hodnota obstaraného majetku v odvetví SK NACE 13 bola v roku 2017 o 83,76 % vyššia ako odpisy, v SK NACE 14 o 28,33 % nižšia a v SK NACE 15 o 8,41 % vyššia. Stačilo to však na zvrátenie klesajúceho trendu relatívnej zostatkovej hodnoty dlhodobého majetku iba v sektore SK NACE 13, v ďalších dvoch sledovaných odvetviach relatívna zostatková hodnota dlhodobého majetku vykazuje stále pokles, ktorý je však v porovnaní s priemyselnou výrobou nižší v SK NACE 15.

Sektory SK NACE 13 až 15 patria v rámci priemyselnej výroby k tým, kde sa materiály a energia zhodnocujú výrazne vyššie ako priemer. Strednodobý medziročný rast tohto zhodnocovania je nadpriemerný v SK NACE 13. Pritom ide o sektory, ktorých energetickú náročnosť možno považovať za priemernú až nízku, keďže na jeden GJ spotrebovanej energie sa vytvorí pridaná hodnota vo výške 744,55 Eur v SK NACE 13 , 633,04 Eur v SK NACE 14 a 1547,45 Eur v SK NACE 15. Celková spotreba energie v tomto sektore v roku 2016 vo výške 430 219 GJ tvorila 0,70 % spotreby v priemyselnej výrobe. V zhodnocovaní nákladov na pracovnú silu vykazujú však odvetvia SK NACE 13 až 15 skôr podpriemerné hodnoty avšak s vo výrobe odevov je strednodobý vývoj z pohľadu medziročných zmien pozitívnejší. Pri porovnávaní vývoja rentability nákladov vykazuje výroba textilných výrobkov výrazne vyššiu hodnotu ako priemyselná výroba a jej vývoj má tiež vyššiu dynamiku, ďalšie dva sektory majú však výsledky slabšie. Pomer obežných aktív k záväzkom je u SK NACE 14 a 15 v porovnaní s priemyselnou výrobou vyšší a vo všetkých troch sektoroch vykazuje vyšší medziročný rast. Napriek znižovaniu produkcie je pozitívne, že v odvetviach SK NACE 13 až 15 jednak zaznamenávame rast rentability nákladov a že tieto odvetvia s výnimkou sektoru SK NACE 13 vykazujú vyššie krytie cudzích zdrojov vlastným imaním. To vytvára významnú rezervu pre zabezpečenie zdrojov budúcich možných investícií, ktoré budú v najbližšom období nevyhnutné vzhľadom na vysokú opotrebovanosť dlhodobého hmotného a nehmotného majetku.

2.3 Výroba výrobkov z dreva, papiera, tlač a reprodukcia záznamov

Sektor pozostáva z odvetvia „Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu“ (SK NACE 16), v ktorom ku koncu roku 2017 bolo 102 podnikov s 20 a viac zamestnancami. Ďalej sú to odvetvia „Výroba papiera a papierových výrobkov“ (SK NACE 17) s 45 podnikmi tejto kategórie a „Tlač a reprodukcia záznamových médií“ (SK NACE 18) s 39 podnikmi. V **tabuľke 7a** sú uvedené vybrané ekonomické ukazovatele týchto odvetví v roku 2017, ich medziročné indexy, podiely na týchto ukazovateľoch priemyselnej výroby a medziročné zmeny týchto podielov.

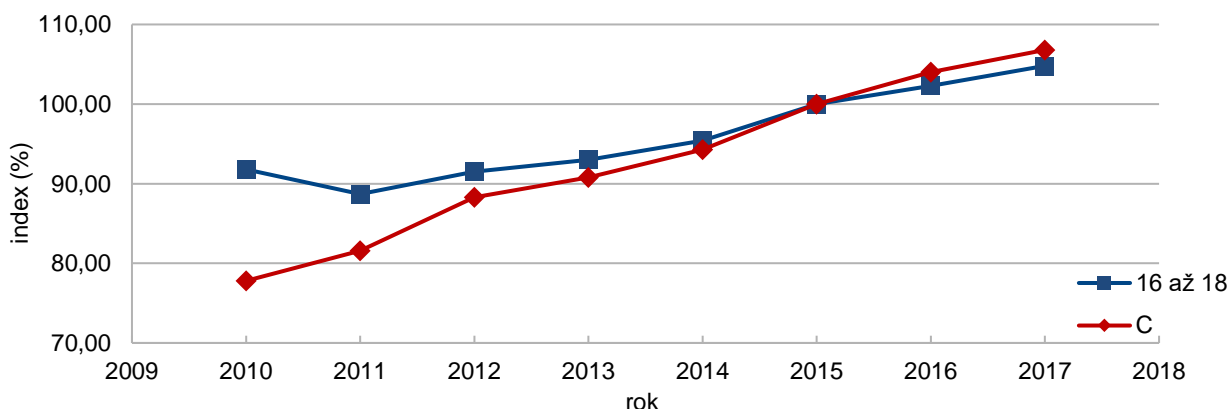
Tabuľka 7a Tržby za vlastné výkony a tovar, tržby z predaja do zahraničia, priemerný evidenčný počet zamestnancov, ich medziročné indexy, podiely na priemyselnej výrobe a ich medziročné zmeny v odvetviach SK NACE 16, 17 a 18 v roku 2017

ukazovateľ/odvetvie	SK NACE 16	SK NACE 17	SK NACE 18
tržby za vlastné výkony a tovar (Eur)	630 756 940	1 310 425 820	242 192 447
medziročný index (%)	112,03	101,04	97,12
podiel na priemyselnej výrobe (%)	0,90	1,87	0,35
medziročná zmena (p.b.)	0,06	-0,06	-0,03
tržby z predaja do zahraničia (Eur)	413 949 742	926 918 959	123 487 739
medziročný index (%)	119,71	100,22	97,53
podiel na priemyselnej výrobe (%)	0,80	1,79	0,24
medziročná zmena (p.b.)	0,10	-0,09	-0,02
priemer. evidenčný počet zamestnancov (osoby)	5 927	6 426	2 990
medziročný index (%)	116,05	104,94	97,24
podiel na priemyselnej výrobe (%)	1,56	1,69	0,79
medziročná zmena (p.b.)	0,16	0,02	-0,05

Napriek veľkému medziročnému rastu tržieb v SK NACE 16 bol rast zamestnanosti sprevádzaný rastom miest dôvodom medziročného poklesu produktivity práce z tržieb na jednotku vyplatenej mzdy o 8,14 %. K poklesu produktivity práce došlo aj v SK NACE 17 o 3,54 % a v SK NACE 18 o 2,73 %. v porovnaní s priemyselnou výrobou je produktivita práce nižšia v SK NACE 16 o 17,07 % a v SK NACE 18 o 46,45 %. V SK NACE 17 je vyššia o 10,59 %.

Z **grafu 16**, na ktorom je porovnaný vývoj indexu priemyselnej produkcie odvetví SK NACE 16 až 18 a priemyselnej výroby vidieť, že rast produkcie v tomto sektore na rozdiel od priemyselnej výroby je po počiatkovom poklese pomalší ako v priemyselnej výrobe.

Graf 16 Porovnanie vývoja indexu priemyselnej produkcie sektoru SK NACE 16 až 18 s priemyselnou výrobou v období 2010 až 2017 (priemerný mesiac 2015 = 100%)

V **tabuľke 7b** je uvedené porovnanie vybraných prepočtových ukazovateľov odvetví SK NACE 16 až 18 s priemyselnou výrobou a ich priemer medziročných zmien v období 2010 až 2017 v percentuálnych bodoch .

Tabuľka 7b Porovnanie vybraných prepočtových ukazovateľov SK NACE 16 až 18 a priemyselnej výroby v roku 2017 a ich priemerov medziročných zmien v období 2010 až 2017

	Odvetvie SK NACE	pridaná hodnota k spotrebe materiálov, energie	pridaná hodnota ku mzdám	rentabilita nákladov	obežné aktíva k záväzkom	vlastné imanie k bankovým úverom a prijatej výpomoci	relatívna zostatková hodnota dlhodobého majetku
hodnota 2017	16	32,06 %	224,53 %	2,86 %	115,94 %	134,99 %	48,61 %
	17	44,22 %	365,02 %	10,78 %	115,02 %	900,72 %	32,58 %
	18	54,77 %	210,67 %	4,20 %	157,30 %	207,00 %	31,45 %
	C	27,62 %	251,78 %	4,54 %	159,92 %	280,99 %	39,69 %
priemer medziročných zmien (p.b.)	16	2,781	3,561	0,847	-2,782	8,918	-4,061
	17	1,341	0,075	0,146	-2,994	13,277	-2,851
	18	1,918	1,286	0,355	5,830	5,902	-2,064
	C	2,125	-0,464	0,235	0,394	0,050	-2,514

V roku 2017 bolo v odvetví SK NACE 16 zaznamenané obstaranie dlhodobého hmotného a nehmotného majetku v hodnote 29 631 712 Eur pri medziročnom raste investovania o 44,31 %. Táto hodnota však bola o 42,80 % nižšia ako hodnota odpisov, čo zrejme výrazne prispelo k značnému poklesu relatívnej zostatkovej hodnoty dlhodobého majetku. V sektore SK NACE 17 a 18 bola hodnota obstaraného majetku 91 326 108 Eur s medziročným rastom 24,40 %. Pritom hodnota obstaraného majetku bola o 4,46 % nižšia ako odpisy, čo tiež prispelo k tomu, že najmä odvetvie SK NACE 17 má jednu z najnižších relatívnych zostatkových hodnôt z odvetví priemyselnej výroby s významným medziročným poklesom.

Sektory SK NACE 16 až 18 patria v rámci priemyselnej výroby k tým, kde sa materiály a energia zhodnocujú výrazne vyššie ako priemer avšak v sektoroch SK NACE 17 a 18 je strednodobý medziročný rast tohto zhodnocovania v porovnaní s priemyselnou výrobou nižší. Pritom ide s výnimkou SK NACE 18 o sektory s vysokou energetickou náročnosťou. V SK NACE 16 na 1 GJ spotrebovanej energie sa vytvorí pridaná hodnota vo výške 88,61 Eur, v SK NACE 17 vo výške iba 22,51 Eur, avšak v SK NACE 18 je to 1061,41 Eur, čo je už pomerne nízka energetická náročnosť. Spotreba energie v SK NACE 16 vo výške 1 361 460 GJ tvorila 2,21 % spotreby v priemyselnej výrobe, v SK NACE 17 so spotrebou 15 476 673 GJ to bolo už 25,12 % a v SK NACE 18 so spotrebou 61 276 GJ iba 0,10 % spotreby energie v priemyselnej výrobe. Pomerne vysoké zhodnotenie materiálov a energie v SK NACE 16 a 17 možno napriek vysokej energetickej náročnosti vysvetliť tým, že väčšinu spotrebovanej energie tvorí teplo produkované z odpadov vlastnej výroby. V oblasti zhodnotenia práce vykazujú sektor SK NACE 16 aj SK NACE 18 nižšiu hodnotu ako priemyselná výroba, sektor SK NACE 17 má však podiel pridanej hodnoty a miezd výrazne vyšší, pričom všetky tri odvetvia na rozdiel od priemyselnej výroby vykazujú v období 2010 až 2017 rast tohto ukazovateľa. Rentabilita nákladov je oproti priemyselnej výrobe významne nižšia v SK NACE 16 s výraznejším rastom a významne vyššia v SK NACE 17 ale s menej výrazným rastom. Vyššie krytie cudzích zdrojov vlastným imaním vytvára dobré predpoklady pre možné investície v sektore SK NACE 17, čo vzhľadom na vysokú opotrebovanosť jeho výrobných základne bude potrebné zabezpečiť.

2.4 Chemické výroby a výroba ostatných minerálnych produktov

Do tohto sektoru patrí odvetvie „Výroba koksu a rafinárske spracovanie ropy“ (SK NACE 19), v ktorom ku koncu roku 2017 pôsobili 4 podniky, ďalej je to odvetvie „Výroba chemikálií a chemických produktov“ (SK NACE 20) s počtom 56 podnikov, „Výroba základných farmaceutických produktov a farmaceutických prípravkov (SK NACE 21) s 17 podnikmi, „Výroba výrobkov z gumy a plastu“ (SK NACE 22) s 211 podnikmi a „Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov“ so 104 podnikmi s počtom 20 a viac zamestnancov.

V **tabuľke 8a** sú uvedené vybrané ekonomické ukazovatele týchto odvetví v roku 2017, ich medziročný indexy, podiely na týchto ukazovateľoch priemyselnej výroby a medziročné zmeny týchto podielov. Z týchto údajov vyplýva, že vo výrobe rafinovaných ropných produktov došlo k výraznému medziročnému rastu tržieb za vlastné výkony a tovar a primerane tomu aj tržieb z predaja do zahraničia bez výraznej potreby posilnenia zamestnanosti. To sa prejavilo aj posilnením pozície odvetvia v rámci priemyselnej výroby tak na celkových tržbách, ako aj na predaji do zahraničia. Na druhej strane iba mierny rast tržieb pri výraznom raste zamestnanosti v sektore výrobkov z gumy a plastov znamenal oslabenie podielu tohto odvetvia na tržbách priemyselnej výroby aj na predaji do zahraničia. V oblasti výroby chemikálií a chemických výrobkov badať mierne zlepšenie postavenia odvetvia v priemyselnej výrobe, výroba liečiv však naďalej vykazuje klesajúcu tendenciu v predaji pri raste zamestnanosti, čo vytvára riziko v zachovaní konkurencieschopnosti odvetvia. Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov v tržbách aj v zamestnanosti vykazuje rast. Udržanie zamestnanosti na približne rovnakej medziročnej úrovni spolu s rastom tržieb viedlo v SK NACE 19 rastu produktivity práce z tržieb na jednotku vyplatenej mzdy o 7,33 % a v SK NACE 20 o 4,21 %. V odvetviach SK NACE 21, 22 a 23 bol však zaznamenaný pokles o 4,88 %, resp. o 7,61 %, resp. o 0,38 %. Pritom produktivita práce z tržieb na jednotku vyplatenej mzdy je v porovnaní z priemyselnou výrobou vyššia o 240,75 % v SK NACE 19, o 8,87 % v SK NACE 20 a nižšia o 57,59 % v SK NACE 21, o 17,85 % v SK NACE 22 a o 36,05 % v SK NACE 23.

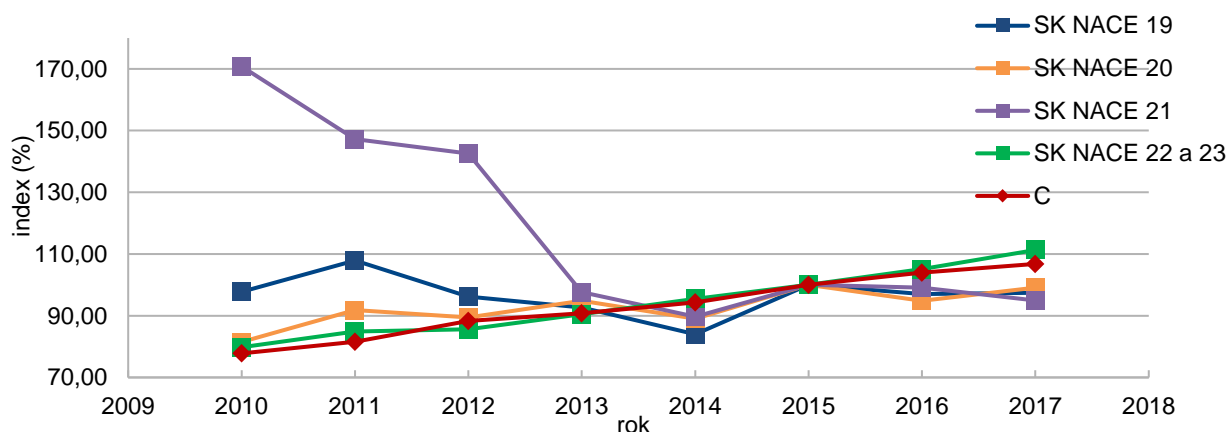
Tabuľka 8a Tržby za vlastné výkony a tovar, tržby z predaja do zahraničia, priemerný evidenčný počet zamestnancov, ich medziročný indexy, podiely na priemyselnej výrobe a ich medziročné zmeny v odvetviach SK NACE 19 až 23 v roku 2017

ukazovateľ/odvetvie	SK NACE 19	SK NACE 20	SK NACE 21	SK NACE 22	SK NACE 23
tržby za vlastné výkony a tovar (Eur)	2 924 566 743	1 673 404 876	173 560 378	4 570 302 455	1 615 376 642
medziročný index (%)	114,58	107,05	99,59	101,78	108,97
podiel na priemyselnej výrobe (%)	4,18	2,39	0,25	6,52	2,31
medziročná zmena (p.b.)	0,38	0,06	-0,01	-0,15	0,10
tržby z predaja do zahraničia (Eur)	2 139 689 631	1 162 958 966	102 092 636	3 133 136 474	739 995 069
medziročný index (%)	119,96	110,61	110,24	100,76	110,34
podiel na priemyselnej výrobe (%)	4,14	2,25	0,20	6,06	1,43
medziročná zmena (p.b.)	0,52	0,11	0,01	-0,25	0,07
priemer. evidenčný počet zamestnancov	2 369	7 866	2 220	32 185	13 010
medziročný index (%)	100,73	100,25	105,13	104,80	106,44
podiel na priemyselnej výrobe (%)	0,62	2,07	0,58	8,47	3,42
medziročná zmena (p.b.)	-0,02	-0,08	0,01	0,07	0,08

Z **grafu 17**, na ktorom je znázornené porovnanie vývoja indexu priemyselnej produkcie odvetví SK NACE 19 až 23 a priemyselnej výroby vidieť výrazný prepád produkcie v odvetví SK NACE 21 v období 2010 až 2017, klesajúci trend produkcie vykazuje tiež SK NACE 19. Pokles produkcie bol najvýraznejší po rok 2014, po ktorom dochádza k miernemu zlepšeniu. Chemické výroby

(SK NACE 20) vykazujú mierne rastúci trend so značnými výkyvmi, zatiaľ čo výroba gumárenských a plastových výrobkov spolu s výrobou ostatných nekovových minerálnych produktov rastie pomerne rovnomerne podobne ako priemyselná výroba.

Graf 17 Porovnanie vývoja indexu priemyselnej produkcie v odvetviach SK NACE 19 až 23 s priemyselnou výrobou v rokoch 2010 až 2017 (priemerný mesiac 2015 = 100 %)

V odvetví SK NACE 19 sa materiály a energia zhodnocujú výrazne nižšie v porovnaní s priemyselnou výrobou, jeho priemerný medziročný rast v období 2010 až 2017 je však vyšší. Ostatné odvetia hodnoteného sektoru svojim charakterom technológií a nákladmi na vstupné materiály dovoľujú vyššie hodnoty predmetného ukazovateľa ako má priemyselná výroba celkom. Produktivita hodnoty práce je v odvetví SK NACE 19 najvyššia v rámci priemyselnej výroby napriek jej priemernému medziročnému poklesu, podobný vývoj vidieť aj pri krytí cudzích zdrojov vlastným imanom, opačný trend však vykazuje podiel obežných aktív k záväzkom a relatívna zostatková hodnota dlhodobého hmotného a nehmotného majetku je iba mierne nad úrovňou hodnoty dosahovanej v priemyselnej výrobe celkom s tým, že jej priemerný medziročný pokles je pomalší. V odvetví SK NACE 19 bolo v roku 2017 zaznamenané obstaranie dlhodobého hmotného a nehmotného majetku v hodnote 116 433 832 Eur s medziročným rastom o 24,87 %. Obstaraný majetok v roku 2017 bol o 15,66 % nižší ako odpisy.

Tabuľka 8b Vybrané hodnoty prepočtových ukazovateľov v sektoroch SK NACE 19 až 23 v roku 2017 a ich priemery medziročných zmien v rokoch 2010 až 2017

	Odvetvie SK NACE	pridaná hodnota k spotrebe materiálov, energie	pridaná hodnota ku mzdám	rentabilita nákladov	obežné aktíva k záväzkom	vlastné imanie k bankovým úverom a prijatej výpomoci	relatívna zostatková hodnota dlhodobého majetku
hodnota 2017	19	16,18 %	644,21 %	5,57 %	102,76 %	5044,29 %	40,54 %
	20 a 21	36,70 %	274,87 %	4,93 %	145,49 %	197,78 %	38,26 %
	22	48,28 %	296,85 %	9,29 %	154,40 %	290,82 %	41,88 %
	23	70,52 %	268,54 %	7,15 %	195,26 %	224,31 %	36,62 %
	C	27,62 %	251,78 %	4,54 %	159,92 %	280,99 %	39,69 %
priemer medziročných zmien (p.b.)	19	5,131	-2,498	0,678	-2,800	-0,001	-1,327
	20 a 21	9,305	1,396	0,136	1,063	19,203	-1,767
	22	4,689	2,397	0,563	1,160	8,641	-1,812
	23	2,402	0,029	0,025	6,218	12,356	-1,575
	C	2,125	-0,464	0,235	0,394	0,050	-2,514

V **tabuľke 8b** je uvedené porovnanie vybraných prepočtových ukazovateľov odvetví sektoru 19 až 23 a priemyselnej výroby a ich priemer medziročných zmien v percentuálnych bodoch. Sektor SK NACE 20 a 21, ktorý je vykazuje pokles produkcie najmä vo výrobe liekov zároveň má najnižšiu rentabilitu nákladov hodnotenej odvetvovej agregácie, ktorá je porovnateľná s hodnotou dosahovanou v priemyselnej výrobe, v strednodobom horizonte však rastie pomalšie. Odvetvia SK NACE 22 a 23 vykazujú v porovnaní s priemyselnou výrobou vyššie hodnoty aj rast všetkých vybraných prepočtových ukazovateľov s výnimkou relatívnej zostatkovej hodnoty, kde vykázaný priemerný medziročný pokles je v porovnaní s priemyselnou výrobou pomalší. V sektore SK NACE 20 a 21 bolo v roku 2017 zaznamenané obstaranie dlhodobého hmotného a nehmotného majetku v hodnote 178 829 577 Eur s medziročným poklesom o 18,61 %. Obstaraný majetok v roku 2017 bol o 94,66 % vyšší ako odpisy, nepostačovalo to však na obrátenie trendu v opotrebovanosti dlhodobého majetku. V odvetví SK NACE 22 bol obstaraný dlhodobý hmotný a nehmotný majetok v hodnote 276 317 021 Eur s medziročným rastom 0,50 %, ktorý bol o 37,13 % vyšší ako odpisy. V odvetví SK NACE 23 to bolo 80 008 002 Eur s medziročným poklesom o 24,64 % a hodnota obstaraného dlhodobého majetku bola o 28,73 % nižšia ako odpisy.

Pre úplnosť je potrebné uviesť vysokú energetickú náročnosť odvetvia SK NACE 19, kde sa na 1 GJ spotrebovanej energie vyprodukuje pridaná hodnota vo výške 56,99 Eur a agregovaného sektora SK NACE 20 a 21 s tvorbou pridanej hodnoty 72,84 Eur/GJ. V odvetví SK NACE 22 je to 747,74 Eur/GJ a v SK NACE 23 je to 207,25 Eur/GJ. Spotreba energie v SK NACE 19 vo výške 7 922 161 GJ je 12,86 % spotreby priemyselnej výroby, v SK NACE 21 a 22 je to 5 139 286 GJ, čo je 8,34 %, v SK NACE 22 spotreba 1 647 739 GJ tvorí 2,67 % a v SK NACE 23 spotreba 2 263 533 GJ tvorí 3,67 % spotreby energie v priemyselnej výrobe.

2.5 Výroba kovov a kovových konštrukcií

Tento sektor pozostáva z odvetvia „Výroba a spracovanie kovov“ (SK NACE 24), v ktorom ku koncu roku 2017 pôsobilo 62 podnikov a „Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení“ (SK NACE 25) so 457 podnikmi s 20 a viac zamestnancami. V **tabuľke 9a** sú uvedené vybrané ekonomické ukazovatele týchto odvetví v roku 2017, ich medziročné indexy, podiely na týchto ukazovateľoch priemyselnej výroby a medziročné zmeny týchto podielov.

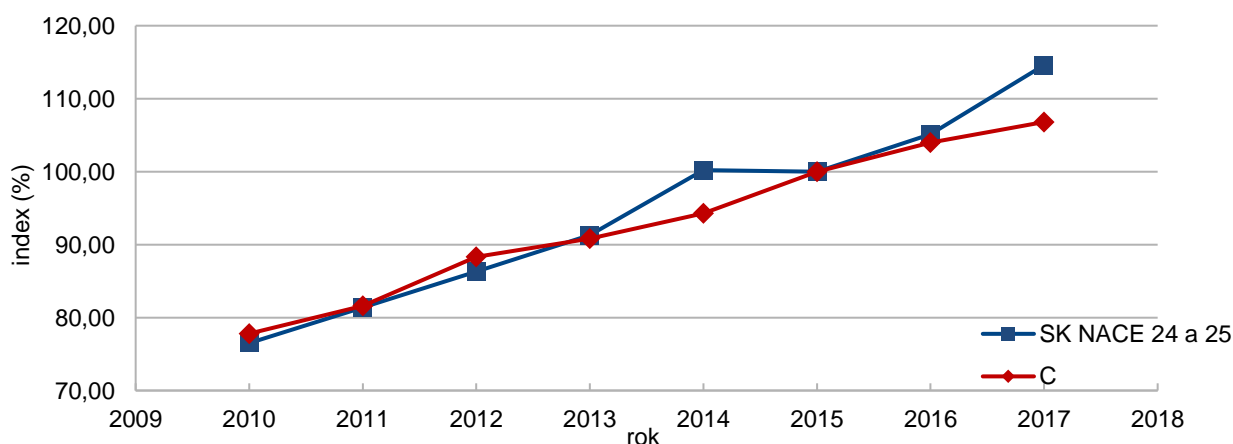
Tabuľka 9a Tržby za vlastné výkony a tovar, tržby z predaja do zahraničia, priemerný evidenčný počet zamestnancov, ich medziročné indexy, podiely na priemyselnej výrobe a ich medziročné zmeny v odvetviach SK NACE 24 a 25 v roku 2017

ukazovateľ/odvetvie	SK NACE 24	SK NACE 25
tržby za vlastné výkony a tovar (Eur)	4 704 048 687	4 269 263 997
medziročný index (%)	123,88	114,54
podiel na priemyselnej výrobe (%)	6,72	6,10
medziročná zmena (p.b.)	1,07	0,55
tržby z predaja do zahraničia (Eur)	3 903 138 101	2 935 026 552
medziročný index (%)	125,30	117,24
podiel na priemyselnej výrobe (%)	7,55	5,68
medziročná zmena (p.b.)	1,22	0,59
priemer. evidenčný počet zamestnancov (osoby)	22 748	35 639
medziročný index (%)	102,75	106,67
podiel na priemyselnej výrobe (%)	5,99	9,38
medziročná zmena (p.b.)	-0,07	0,24

V oboch odvetviach bol rast tržieb a rast zamestnanosti vyvážený, pretože súčasne rástla produktivita práce z tržieb na jednotku vyplatenej mzdy o 13,52 % v SK NACE 24 resp. o 2,02 % v SK NACE 25 (rast produktivity z tržieb na odpracovanú hodinu bol 21,46 %, resp. 7,96 %).

Z **grafu 18**, na ktorom je znázornené porovnanie vývoja indexu priemyselnej produkcie odvetví SK NACE 24 a 25 a priemyselnej výroby vidieť, že v tejto odvetvovej agregácii v sledovanom období s výnimkou roku 2015, ktorý bol poznamenaný dumpingovými dodávkami ocele z ČLR na svetový trh, rástla produkcia rýchlejšie ako v priemyselnej výrobe celkom. Prudkému medziročnému rastu v roku 2017 zrejme okrem konsolidácie v oblasti ocele pomáha aj normalizácia na trhu s hliníkom.

Graf 18 Porovnanie vývoja indexu priemyselnej produkcie odvetví SK NACE 24 a 25 s priemyselnou výrobou v období 2010 až 2017 (priemerný mesiac 2015 = 100 %)

V **tabuľke 9b** je uvedené porovnanie vybraných prepočtových ukazovateľov odvetví SK NACE 24 a 25 a priemyselnej výroby a ich priemer medziročných zmien v percentuálnych bodoch.

Tabuľka 9b Vybrané hodnoty prepočtových ukazovateľov v odvetviach SK NACE 24 a 25 v roku 2017 a ich priemery medziročných zmien v období 2010 až 2017

	Odvetvie SK NACE	pridaná hodnota k spotrebe materiálov, energie	pridaná hodnota ku mzdám	rentabilita nákladov	obežné aktíva k záväzkom	vlastné imanie k bankovým úverom a prijatej výpomoci	relatívna zostatková hodnota dlhodobého majetku
hodnota 2017	24	37,46 %	274,87 %	8,75 %	209,19 %	661,49 %	37,23 %
	25	43,42 %	296,85 %	4,95 %	149,81 %	214,81 %	45,76 %
	C	27,62 %	251,78 %	4,54 %	159,92 %	280,99 %	39,69 %
priemer medziročných zmien (p.b.)	24	5,025	1,396	0,401	5,694	14,339	-4,406
	25	2,213	2,397	0,002	1,541	24,405	-0,480
	C	2,125	-0,464	0,235	0,394	0,050	-2,514

Napriek spomaleniu produkcie v roku 2015 vidieť, že v zhodnocovaní vstupných materiálov a energie, nákladov na pracovnú silu aj celkových nákladov odvetvia SK NACE 24 a 25 vykazujú lepšie výsledky ako priemyselná výroba celkom. Nižšia je relatívna zostatková hodnota dlhodobého majetku v SK NACE 24 a pomer obežných aktív k záväzkom ako aj pomer vlastného imania k bankovým úverom a prijatej výpomoci v SK NACE 25. Dôležité je, že nadpriemerné zhodnotenie materiálov a energie sa dosahuje v sektore SK NACE 24, ktorý patrí k energeticky najnáročnejším odvetviam priemyselnej výroby s tvorbou pridanej hodnoty 45,21 Eur/GJ spotrebovanej energie. Pritom spotreba energie vo výške 20 598 804 GJ tvorí až 33,43 % spotreby v priemyselnej výrobe. V SK NACE 25 je však dosahovaná hodnota 2115,75 Eur/GJ, čo znamená, že ide o odvetvie s nízkou energetickou náročnosťou. Spotreba energie v tomto odvetví vo výške 431 920 GJ je 0,70 %-ným podielom na spotrebe priemyselnej výroby.

V sektore SK NACE 24 a 25 bola v roku 2017 vykázaná hodnota obstaraného dlhodobého hmotného a nehmotného majetku 345 916 395 Eur s medziročným poklesom 2,78 % . Hodnota obstaraného dlhodobého majetku bola o 5,38 % vyššia ako odpisy. Tieto investície, ktoré s podielom 10,97 % z obstaraného dlhodobého hmotného a nehmotného majetku priemyselnej výroby významne prispeli k pozitívnemu vývoju rentability nákladov, však nepostačovali k zastaveniu opotrebovanosti výrobných základne. Vysoký podiel vlastného majetku k bankovým úverom a prijatej výpomoci v odvetví SK NACE 24 však vytvára dobrý predpoklad pre zabezpečenie zdrojov pre ďalšie potrebné investície.

2.6 Výroba strojov a zariadení inde nezariadených

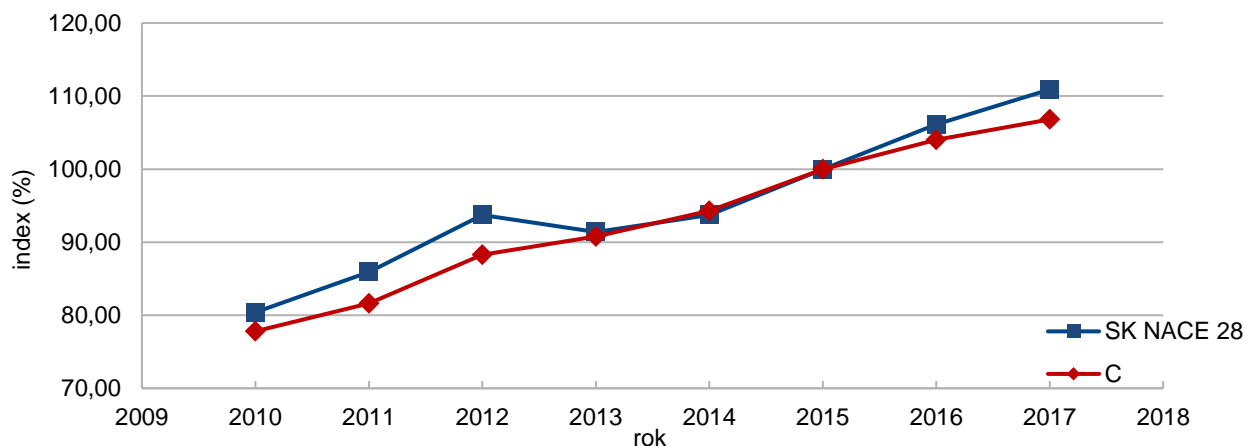
Vo vyššie uvedenom odvetví SK NACE 28 ku koncu roku 2017 pôsobilo 211 podnikov s počtom 20 a viac zamestnancov. V **tabuľke 10a** sú uvedené vybrané ekonomické ukazovatele tohto odvetvia v roku 2017, ich medziročné indexy, podiely na týchto ukazovateľoch priemyselnej výroby a medziročné zmeny týchto podielov. Z týchto údajov vidieť, že odvetvie si medziročne posilnilo podiely na tržbách celkove, na predaji do zahraničia a tiež na priemernom evidenčnom stave zamestnancov priemyselnej výroby. Výraznejší rast zamestnanosti oproti rastu tržieb spolu s rastom miezd však viedol k poklesu produktivity práce z tržieb na jednotku vyplatenej mzdy o 1,18 %, avšak v produktivite z tržieb na odpracovanú hodinu bol zaznamenaný medziročný rast o 6,33 %. V produktivite práce z tržieb na jednotku vyplatenej mzdy však odvetvie vykazuje hodnotu nižšiu o 40,40 % nižšiu ako priemerná výroba celkom.

Tabuľka 10a Tržby za vlastné výkony a tovar, tržby z predaja do zahraničia, priemerný evidenčný počet zamestnancov, ich medziročné indexy, podiely na priemyselnej výrobe a ich medziročné zmeny v odvetví SK NACE 28 v roku 2017

ukazovateľ/odvetvie	SK NACE 28
tržby za vlastné výkony a tovar (Eur)	4 844 632 119
medziročný index (%)	110,99
podiel na priemyselnej výrobe (%)	6,92
medziročná zmena (p.b.)	0,43
tržby z predaja do zahraničia (Eur)	4 161 371 014
medziročný index (%)	112,36
podiel na priemyselnej výrobe (%)	8,05
medziročná zmena (p.b.)	0,53
priemer. evidenčný počet zamestnancov (osoby)	41 444
medziročný index (%)	105,20
podiel na priemyselnej výrobe (%)	10,91
medziročná zmena (p.b.)	0,13

Z **grafu 19**, na ktorom je znázornené porovnanie vývoja indexu priemyselnej produkcie odvetvia SK NACE 28 a priemyselnej výroby, vidieť, že v tomto odvetví s výnimkou útlmu v roku 2013 rástla produkcia mierne rýchlejším tempom ako v priemyselnej výrobe celkom.

Graf 19 Porovnanie vývoja indexu priemyselnej produkcie v odvetví SK NACE 28 a v priemyselnej výrobe v období 2010 až 2017 (priemerný mesiac 2015 = 100 %)

V **tabuľke 10b** je uvedené porovnanie vybraných prepočtových ukazovateľov v odvetví SK NACE 28 a priemyselnej výroby a ich priemer medziročných zmien v percentuálnych bodoch.

Tabuľka 10b Vybrané hodnoty prepočtových ukazovateľov v odvetví SK NACE 28 v roku 2017 a ich priemery medziročných zmien v období 2010 až 2017

	Odvetvie SK NACE	pridaná hodnota k spotrebe materiálov, energie	pridaná hodnota ku mzdám	rentabilita nákladov	obežné aktíva k záväzkom	vlastné imanie k bankovým úverom a prijatej výpomoci	relatívna zostatková hodnota dlhodobého majetku
hodnota 2017	28	49,29 %	221,81 %	4,54 %	143,29 %	256,88 %	40,92 %
	C	27,62 %	251,78 %	4,54 %	159,92 %	280,99 %	39,69 %
priemer medziročných zmien (p.b.)	28	0,750	0,051	0,095	-0,887	9,271	-2,925
	C	2,125	-0,464	0,235	0,394	0,050	-2,514

Odvetvie SK NACE 28 patrí v rámci priemyselnej výroby k odvetviám s vyšším ako priemerným zhodnocovaním materiálov a energií, priemerne medziročné tempo rastu tohto ukazovateľa je však pomalšie v porovnaní s priemyselnou výrobou. S hľadiska zhodnotenia energie s tvorbou 1497,15 Eur pridanej hodnoty na 1 GJ spotrebovanej energie možno konštatovať, že ide o odvetvie s nízkou energetickou náročnosťou. Spotreba energie vo výške 811 718 GJ je 1,32 % so spotreby v priemyselnej výrobe. Produktivita práce je však nižšia, ale na rozdiel od priemyselnej výroby vykazuje mierny rast. Rentabilita nákladov je na rovnakej úrovni ako u priemyselnej výroby, má však nižší priemerný medziročný rast. Nižšia je hodnota pomeru obežných aktív k záväzkom a súčasne vykazuje klesajúci trend, čo vytvára riziko pre zachovanie likvidity. Relatívna zostatková hodnota dlhodobého majetku je približne zrovnateľná s úrovňou v priemyselnej výrobe s mierne rýchlejšim poklesom, čo si zrejme vyžiada zvýšenie investičnej aktivity zameranej na elimináciu opotrebovania výrobných základne. K zabezpečeniu zdrojov pre túto aktivitu vytvára priaznivé podmienky dosahovaný pomer vlastného imania k bankovým úverom a prijatej výpomoci a jeho pomerne vysoký priemerný rast.

V odvetví SK NACE 28 bola v roku 2017 vykázaná hodnota obstaraného dlhodobého hmotného a nehmotného majetku 276 184 042 Eur s medziročným rastom 9,00 %, čo zabezpečilo 8,76 % podiel na obstaranom dlhodobom hmotnom a nehmotnom majetku priemyselnej výroby. Hodnota obstaraného dlhodobého majetku bola o 33,90 % vyššia ako odpisy, čo však nestačilo na zastavenie rastu opotrebovania výrobných základne.

2.7 Výroba elektronických výrobkov a elektrických zariadení

Do sektoru patria odvetvia „Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov (SK NACE 26) so 67 podnikmi a „Výroba elektrických zariadení (SK NACE 27) so 145 podnikmi s počtom 20 a viac zamestnancov ku koncu roku 2017. V **tabuľke 11a** sú uvedené vybrané ekonomické ukazovatele týchto odvetví v roku 2017, ich medziročné indexy, podiely na týchto ukazovateľoch priemyselnej výroby a medziročné zmeny týchto podielov.

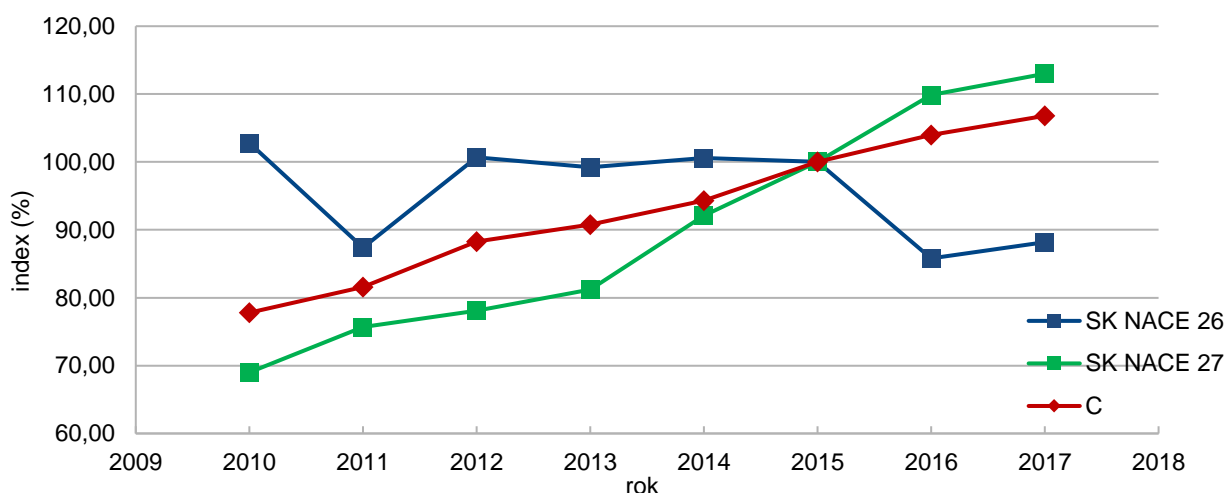
Tabuľka 11a Tržby za vlastné výkony a tovar, tržby z predaja do zahraničia, priemerný evidenčný počet zamestnancov, ich medziročné indexy, podiely na priemyselnej výrobe a ich medziročné zmeny v odvetviach SK NACE 26 a 27 v roku 2017

ukazovateľ/odvetvie	SK NACE 26	SK NACE 27
tržby za vlastné výkony a tovar (Eur)	5 389 941 414	3 704 615 466
medziročný index (%)	93,18	102,14
podiel na priemyselnej výrobe (%)	7,70	5,29
medziročná zmena (p.b.)	-0,91	-0,10
tržby z predaja do zahraničia (Eur)	4 032 291 730	3 093 405 207
medziročný index (%)	87,09	99,93
podiel na priemyselnej výrobe (%)	7,80	5,98
medziročná zmena (p.b.)	-1,60	-0,30
priemer. evidenčný počet zamestnancov (osoby)	13 480	32 494
medziročný index (%)	101,16	101,93
podiel na priemyselnej výrobe (%)	3,55	8,55
medziročná zmena (p.b.)	-0,10	-0,17

V odvetví SK NACE 26 je vidieť výrazný medziročný pokles tržieb za vlastné výkony a tovar a ešte výraznejší prepád v tržbách z predaja do zahraničia. Napriek tomu zamestnanosť sa mierne medziročne zvýšila. To však viedlo k 14,99 %-nému poklesu produktivity práce z tržieb na jednotku vyplatenej mzdy, ktorá dosiahla hodnotu 31,11 Eur na 1 Euro vyplatenej mzdy. Súčasne došlo k 6,74 %-nému poklesu produktivity práce z tržieb na odpracovanú hodinu. Produktivita práce z tržieb na odpracovanú hodinu je však v tomto odvetví v porovnaní s priemyselnou výrobou celkom vyššia o 130,32 % (medziročne však tento rozdiel klesol o 25,83 p.b.) Ani mierny medziročný rast tržieb v SK NACE 27 nezabránil poklesu produktivity práce z tržieb na jednotku vyplatenej mzdy o 4,84 %, aj keď v produktivite práce na odpracovanú hodinu došlo k 1,08 %-nému rastu. V tomto odvetví je v porovnaní s priemyselnou výrobou produktivita práce z tržieb na odpracovanú hodinu (dosahujúca úroveň 8,58 Eur na 1 Euro vyplatenej mzdy) nižšia o 36,47 % (s medziročným rastom tohto rozdielu o 0,41 p.b.).

Z **grafu 20**, na ktorom je znázornené porovnanie vývoja indexu priemyselnej produkcie odvetví SK NACE 26 a 27 a priemyselnej výroby, vidieť, že v odvetví SK NACE 26 produkcia v sledovanom období v priemere klesala a v SK NACE 27 v porovnaní s priemyselnou výrobou rástla v priemere mierne rýchlejším tempom.

Graf 20 Porovnanie vývoja indexu priemyselnej produkcie v odvetviach SK NACE 26 a 27 s priemyselnou výrobou v období 2010 až 2017 (priemerný mesiac 2015 = 100 %)

Za účelom zhodnotenia postavenia odvetví v rámci priemyselnej výroby je vhodné posúdiť porovnanie vybraných prepočtových ukazovateľov uvedených v **tabuľke 11b**.

Tabuľka 11b Hodnoty vybraných prepočtových ukazovateľov sektoru SK NACE 26 a 27 v roku 2017 a ich priemery medziročných zmien v období 2010 až 2017

	Odvetvie SK NACE	pridaná hodnota k spotrebe materiálov, energie	pridaná hodnota ku mzdám	rentabilita nákladov	obežné aktíva k záväzkom	vlastné imanie k bankovým úverom a prijatej výpomoci	relatívna zostatková hodnota dlhodobého majetku
hodnota 2017	26 a 27	21,41 %	188,25 %	3,62 %	169,32 %	285,58 %	39,04 %
	C	27,62 %	251,78 %	4,54 %	159,92 %	280,99 %	39,69 %
priemer medziročných zmien (p.b.)	26 a 27	4,377	-5,643	-0,037	-2,965	8,176	-2,925
	C	2,125	-0,464	0,235	0,394	0,050	-2,514

Sektor SK NACE 26 a 27 v oblasti zhodnocovania materiálov a energií, v produktivite hodnoty práce a v rentabilite nákladov vykazuje v rámci priemyselnej výroby podpriemerné hodnoty. Je to však odvetvová agregácia s najnižšou energetickou náročnosťou v rámci priemyselnej výroby, keďže na 1 GJ spotrebovanej energie vytvorí pridanú hodnotu vo výške 4 903,14 Eur. Spotreba energie v tomto sektore vo výške 279 243 GJ je 0,47 % so spotreby priemyselnej výroby. Zároveň pomerne dobrá rezerva krytia cudzích zdrojov vlastným imaním ako aj priaznivý pomer obežných aktív k záväzkom tvoria predpoklady pre zabezpečenie podmienok na investovanie najmä v oblasti spotrebnej elektroniky, kde vidieť tendenciu k znižovaniu odbytu a celý sektor navyše má nízku relatívnu zostatkovú hodnotu dlhodobého majetku. V sektore SK NACE 26 a 27 bol v roku 2017 obstaraný dlhodobý hmotný a nehmotný majetok v hodnote 374 886 315 Eur s medziročným rastom o 12,75 %, čo bolo 11,89 % hodnoty obstaraného dlhodobého hmotného a nehmotného majetku priemyselnej výroby. Hodnota obstaraného majetku bola oproti odpisom vyššia o 57,04 %. Napriek tomu je priemerný medziročný pokles relatívnej zostatkovej hodnoty v období 2010 až 2016 vyšší ako v priemyselnej výrobe celkom.

2.8 Výroba dopravných prostriedkov

Do tohto sektoru patrí odvetvie „Výroba motorových vozidiel, návesov a prívosov“ SK NACE 29, v ktorom ku koncu roka 2017 pôsobilo 140 podnikov a odvetvie „Výroba ostatných dopravných prostriedkov“ SK NACE 30 so 17 podnikmi s počtom 20 a viac zamestnancov. V **tabuľke 12a** sú uvedené vybrané ekonomické ukazovatele týchto odvetví v roku 2017, ich medziročné indexy, podiely na týchto ukazovateľoch priemyselnej výroby a medziročné zmeny týchto podielov.

Tabuľka 12a Tržby za vlastné výkony a tovar, tržby z predaja do zahraničia, priemerný evidenčný počet zamestnancov, ich medziročné indexy, podiely na priemyselnej výrobe a ich medziročné zmeny v odvetviach SK NACE 29 a 30 v roku 2017

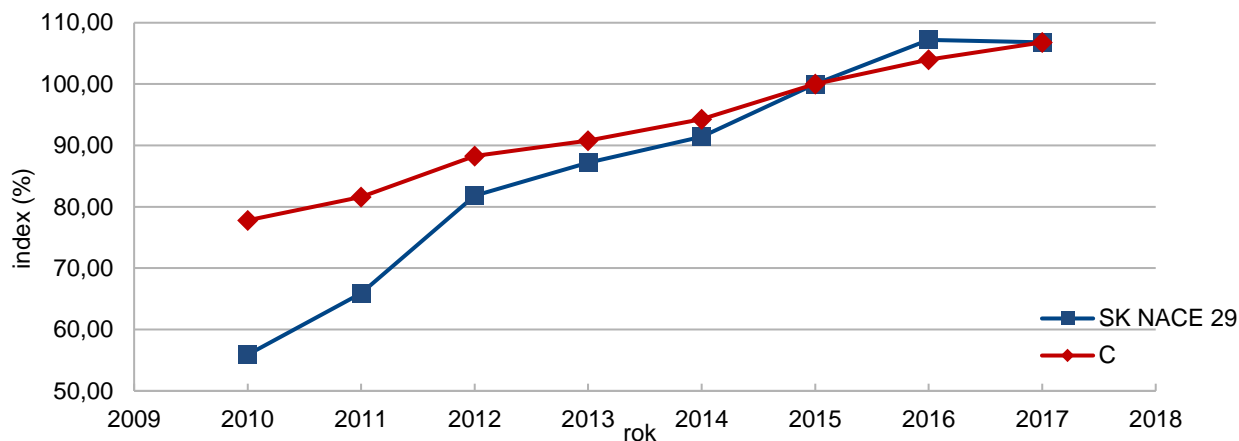
ukazovateľ/odvetvie	SK NACE 26	SK NACE 27
tržby za vlastné výkony a tovar (Eur)	26 295 007 851	309 801 277
medziročný index (%)	100,56	112,85
podiel na priemyselnej výrobe (%)	37,54	0,44
medziročná zmena (p.b.)	-1,34	0,03
tržby z predaja do zahraničia (Eur)	21 221 417 079	234 247 879
medziročný index (%)	103,14	116,83
podiel na priemyselnej výrobe (%)	41,04	0,45
medziročná zmena (p.b.)	-0,73	0,05
priemer. evidenčný počet zamestnancov (osoby)	75 392	3 518
medziročný index (%)	107,47	97,47
podiel na priemyselnej výrobe (%)	19,84	0,93
medziročná zmena (p.b.)	0,66	-0,06

V odvetví SK NACE 29 sa dosiahol iba minimálny medziročný rast tržieb za vlastné výkony pri súčasnom výraznom raste zamestnanosti, čo viedlo k 12,52 %-nému poklesu produktivity práce z tržieb na jednotku vyplatenej mzdy, ktorá dosiahla hodnotu 21,92 Eur na 1 Euro vyplatenej mzdy. Súčasne došlo k 4,92 %-nému poklesu produktivity práce z tržieb na odpracovanú hodinu. Produktivita práce z tržieb na odpracovanú hodinu je však v tomto odvetví v porovnaní s priemyselnou výrobou celkom vyššia o 62,33 % (medziročne však tento rozdiel klesol o 13,10 p.b.). Ani výrazný medziročný rast tržieb v SK NACE 30 nezabránil poklesu produktivity práce z tržieb na jednotku vyplatenej mzdy o 4,93 %, aj keď v produktivite práce na odpracovanú hodinu došlo k 15,01 %-nému rastu. V tomto odvetví je v porovnaní s priemyselnou výrobou produktivita práce z tržieb na odpracovanú hodinu (dosahujúca úroveň 6,12 Eur na 1 Euro vyplatenej mzdy) nižšia o 54,72 % (s medziročným rastom tohto rozdielu o 0,25 p.b.).

Z **grafu 21**, na ktorom je znázornené porovnanie vývoja indexu priemyselnej produkcie sektoru SK NACE 29 a 30 a priemyselnej výroby, vidieť, že produkcia v sledovanom období v priemere rástla v porovnaní s priemyselnou výrobou rýchlejším tempom. Vzhľadom na dominantný podiel tohto sektoru na priemyselnej výrobe vytvára však medziročný pokles produkcie v roku 2017 riziko ďalšieho rozvoja.

V **tabuľke 12b** sú uvedené vybrané prepočtové ukazovatele, ktoré umožňujú porovnať jednotkovú výkonnosť sledovaných odvetví s priemyselnou výrobou celkom.

Graf 21 Porovnanie vývoja indexu priemyselnej produkcie sektoru SK NACE 29 a 30 s priemyselnou výrobou v období 2010 až 2017 (priemerný mesiac 2015 = 100 %)

Tabuľka 12b Hodnoty vybraných prepočtových ukazovateľov sektoru SK NACE 29 a 30 v roku 2017 a ich priemery medziročných zmien v období 2010 až 2017

	Odvetvie SK NACE	pridaná hodnota k spotrebe materiálov, energie	pridaná hodnota ku mzdám	rentabilita nákladov	obežné aktíva k záväzkom	vlastné imanie k bankovým úverom a prijatej výpomoci	relatívna zostatková hodnota dlhodobého majetku
hodnota 2017	29	15,30 %	262,33 %	2,84 %	160,29 %	212,62 %	39,62 %
	30	51,53 %	174,34 %	1,35 %	218,13 %	204,15 %	44,12 %
	C	27,62 %	251,78 %	4,54 %	159,92 %	280,99 %	39,69 %
priemer medziročných zmien (p.b.)	29	-0,018	-1,743	-0,003	2,596	5,560	-3,045
	30	2,460	-2,959	-0,581	1,732	1,621	-5,268
	C	2,125	-0,464	0,235	0,394	0,050	-2,514

Odvetvie SK NACE 29 zabezpečuje najvyšší podiel na tržbách aj zamestnanosti v priemyselnej výrobe, napriek tomu s výnimkou produktivity práce (vyjadrenej podielom pridanej hodnoty a vyplatenej mzdy) a tiež s výnimkou podielu obežných aktív a záväzkov vykazuje výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov vo všetkých prepočtových ukazovateľoch nižšie hodnoty v porovnaní s priemyselnou výrobou celkom. Pritom z pohľadu zhodnotenia materiálov a energie je dosiahnutá hodnota pomeru pridanej hodnoty k spotrebe materiálov, energie a ost. nesk. dodávok najnižšia z odvetví priemyselnej výroby, hoci toto odvetvie patrí medzi sektory s najnižšou energetickou náročnosťou (v roku 2016 na 1 GJ spotrebovanej energie bola vytvorená pridaná hodnota vo výške 2 676,40 Eur). Odvetvie SK NACE 30 má významne vyššie zhodnotenie materiálov a energie ako priemyselná výroba celkom, hoci na druhej strane je energeticky náročnejšie ako SK NACE 29 (v roku 2016 na 1 GJ spotrebovanej energie bola vytvorená pridaná hodnota vo výške 297,65 Eur). V sektore SK NACE 29 a 30 sa v roku 2016 spotrebovala energia vo výške 1 461 902 GJ, čo je 2,37 % spotreby v priemyselnej výrobe. Tiež pomer obežných aktív k záväzkom aj relatívna zostatková hodnota dlhodobého majetku majú lepšie hodnoty aj keď posledný z uvedených parametrov v priemere medziročne klesá výrazne rýchlejšie. Takže v opotrebovaní výrobných základne zrejme v budúcnosti dobehne ostatné odvetvia priemyselnej výroby. V sektore SK NACE 29 a 30 bol v roku 2017 obstaraný dlhodobý hmotný a nehmotný majetok v hodnote 1 052 730 444 Eur s medziročným poklesom o 12,65 % (táto hodnota zabezpečila 33,40 % dlhodobého hmotného a nehmotného majetku obstaraného v priemyselnej výrobe v roku 2017). Hodnota obstaraného majetku bola oproti odpisom vyššia o 44,60 %, čo však nepostačovalo na zastavenie priemerného medziročného poklesu relatívnej zostatkovej hodnoty dlhodobého majetku v období 2010 až 2017.

2.9 Výroba nábytku, iná výroba a oprava a inštalácia strojov a prístrojov

Do tohto sektoru patrí odvetvie „Výroba nábytku“ (SK NACE 31), v ktorom pôsobilo 84 podnikov, odvetvie „Iná výroba inde nezaraďená“ (SK NACE 32) so 40 podnikmi a odvetvie „Oprava a inštalácia strojov a prístrojov“ s počtom 101 podnikov s 20 a viac zamestnancami ku koncu roka 2016. Uvedené odvetvia patria z pohľadu tržieb a zamestnanosti k menej významným sektorom priemyselnej výroby. V **tabuľke 13a** sú uvedené vybrané ekonomické ukazovatele týchto odvetví v roku 2017, ich medziročné indexy, podiely na týchto ukazovateľoch priemyselnej výroby a medziročné zmeny týchto podielov.

Tabuľka 13a Tržby za vlastné výkony a tovar, tržby z predaja do zahraničia, priemerný evidenčný počet zamestnancov, ich medziročné indexy, podiely na priemyselnej výrobe a ich medziročné zmeny v odvetviach SK NACE 31 až 33 v roku 2017

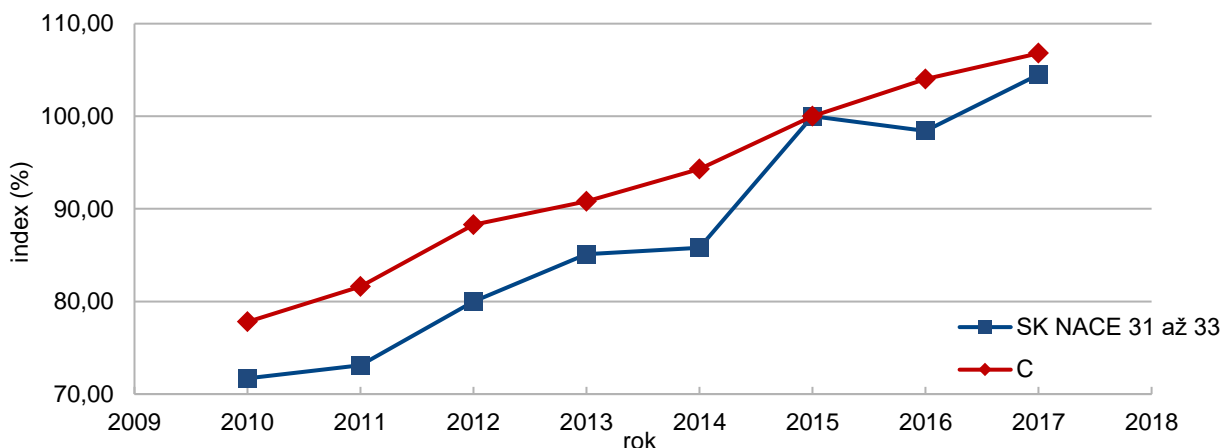
ukazovateľ/odvetvie	SK NACE 31	SK NACE 32	SK NACE 33
tržby za vlastné výkony a tovar (Eur)	820 027 786	327 489 669	1 105 139 990
medziročný index (%)	96,54	100,74	109,86
podiel na priemyselnej výrobe (%)	1,17	0,47	1,58
medziročná zmena (p.b.)	-0,09	-0,02	0,08
tržby z predaja do zahraničia (Eur)	609 983 980	259 808 942	266 240 731
medziročný index (%)	95,07	103,22	104,38
podiel na priemyselnej výrobe (%)	1,18	0,50	0,51
medziročná zmena (p.b.)	-0,12	-0,01	0,00
priemer. evidenčný počet zamestnancov (osoby)	10 707	4 546	9 954
medziročný index (%)	94,34	102,59	98,26
podiel na priemyselnej výrobe (%)	2,82	1,20	2,62
medziročná zmena (p.b.)	-0,29	-0,02	-0,15

V odvetví SK NACE 31 bol zaznamenaný medziročný pokles tržieb za vlastné výkony a súčasne aj pokles zamestnanosti, pričom došlo k 5,55 %-nému poklesu produktivity práce z tržieb na jednotku vyplatenej mzdy, ktorá dosiahla hodnotu 6,87 Eur na 1 Euro vyplatenej mzdy. Súčasne došlo k 3,45 %-nému rastu produktivity práce z tržieb na odpracovanú hodinu. Produktivita práce z tržieb na odpracovanú hodinu je však v tomto odvetví v porovnaní s priemyselnou výrobou celkom nižšia o 49,12 % (medziročne tento rozdiel klesol o 0,05 p.b.). Ani mierny medziročný rast tržieb v SK NACE 32 nezabránil pri vyššom raste zamestnanosti poklesu produktivity práce z tržieb na jednotku vyplatenej mzdy o 4,85 % pri súčasnom poklese produktivity práce na odpracovanú hodinu o 2,08 %. V tomto odvetví je v porovnaní s priemyselnou výrobou produktivita práce z tržieb na odpracovanú hodinu (dosahujúca úroveň 6,34 Eur na 1 Euro vyplatenej mzdy) nižšia o 53,06 % (s medziročným rastom tohto rozdielu o 0,30 p.b.). V odvetví SK NACE 33, ktoré väčšinou na trhu ponúka služby pre priemysel, bol zaznamenaný pomerne významný medziročný rast tržieb za vlastné výkony a tovar pri miernom poklese zamestnanosti, čo viedlo k medziročnému rastu produktivity práce z tržieb na odpracovanú hodinu o 6,64 % (jej hodnota bola 6,70 Eur na 1 Euro vyplatenej mzdy). Súčasne došlo k 12,54 %-nému rastu produktivity práce z tržieb na odpracovanú hodinu. V tomto odvetví je v porovnaní s priemyselnou výrobou produktivita práce z tržieb na odpracovanú hodinu nižšia o 50,37 % (s medziročným rastom tohto rozdielu o 5,63 p.b.).

Z **grafu 22**, na ktorom je znázornené porovnanie vývoja indexu priemyselnej produkcie sektoru SK NACE 31 až 33 a priemyselnej výroby, vidieť, že produkcia v tomto sektore rástla v priemere pomalšie ako v priemyselnej výrobe celkom.

Graf 22 Porovnanie vývoja indexu priemyselnej produkcie v sektore SK NACE 31 až 33 s priemyselnou výrobou v období 2010 až 2017 (priemerný mesiac 2015 = 100 %)

V **tabuľke 13b** sú uvedené vybrané prepočtové ukazovatele, ktoré umožňujú porovnať jednotkovú výkonnosť sektora s priemyselnou výrobou celkom.

Tabuľka 13b Hodnoty vybraných prepočtových ukazovateľov sektora SK NACE 31 a 32 v roku 2017 a ich priemery medziročných zmien v období 2010 až 2017

	Odvetvie SK NACE	pridaná hodnota k spotrebe materiálov, energie	pridaná hodnota ku mzdám	rentabilita nákladov	obežné aktíva k záväzkom	vlastné imanie k bankovým úverom a prijatej výpomoci	relatívna zostatková hodnota dlhodobého majetku
hodnota 2017	31 a 32	50,83 %	192,56 %	4,08 %	219,85 %	259,28 %	37,32 %
	C	27,62 %	251,78 %	4,54 %	159,92 %	280,99 %	39,69 %
priemer medziročných zmien (p.b.)	31 a 32	-0,180	-1,552	0,116	2,949	7,578	-2,602
	C	2,125	-0,464	0,235	0,394	0,050	-2,514

V sektore SK NACE 31 a 32 sa dosahuje výrazne vyššie zhodnotenie materiálov a energie v porovnaní s priemyselnou výrobou, v strednodobom časovom horizonte však tento ukazovateľ na rozdiel od priemyselnej výroby vykazuje klesajúcu tendenciu. Sektor patrí k priemerne energeticky náročným výrobám, kde sa zabezpečuje pridaná hodnota 534,64 Eur/GJ spotrebovanej energie. Pritom spotreba energie vo výške 570 233 GJ je 0,93 % spotreby v priemyselnej výrobe. Výrazne nižšia je produktivita práce vyjadrená podielom pridanej hodnoty a vyplatenej mzdy, ktorá vykazuje vyšší priemerný v sledovanom období ako priemyselná výroba celkom. Podobná situácia je aj pri rentabilite nákladov, ktorej priemerný medziročný rast v sledovanom období je nižší ako u priemyselnej výroby. Taktiež relatívna zostatková hodnota dlhodobého majetku je nižšia v porovnaní s priemyselnou výrobou a má vyšší priemerný medziročný pokles. Investície a ďalšie opatrenia bude v budúcnosti potrebné smerovať najmä do oblasti rastu produktivity práce. V sektore SK NACE 31 a 32 bol v roku 2017 obstaraný dlhodobý hmotný a nehmotný majetok v hodnote 55 410 209 Eur s medziročným rastom o 2,84 % (zabezpečilo to 1,76 % obstaraného dlhodobého majetku priemyselnej výroby v roku 2017). V odvetví SK NACE 33 bol obstaraný hmotný a nehmotný majetok vo výške 40 878 130 Eur s medziročným rastom 44,62 % . Hodnota obstaraného majetku v SK NACE 31 a 32 bola oproti odpisom vyššia o 15,40 %, nestačilo to však na zastavenie poklesu relatívnej zostatkovej hodnoty dlhodobého majetku.

Záver

Po zohľadnení vývoja najvýznamnejších ukazovateľov hospodárenia môžeme konštatovať, že z pohľadu podielov na tvorbe HDP a tiež aj zamestnanosti síce dominujú jednoznačne odvetvia:

- Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov;
- Výroba elektronických a optických prístrojov a elektrických zariadení;
- Výroba strojov inde nezaradených;
- Výroba gumárenských výrobkov a spracovanie plastov;
- Výroba kovov;
- Výroba kovových konštrukcií.

Tieto odvetvia si svoj význam zachovávajú aj z dôvodu ich vzájomnej previazanosti v rámci subdodávateľských vzťahov a tiež vzhľadom na ich vybudované pozície na globálnom trhu vzhľadom na skutočnosť, že podniky v nich sú členmi významných nadnárodných spoločností. Treba však uviesť, že z pohľadu podielu pridanej hodnoty na jednotku spotrebovaných materiálov a energie práve výroba motorových vozidiel, prívesov a návesov ako aj výroba elektronických a optických prístrojov a elektrických zariadení vykazujú jedny z najnižších mier zhodnotenia vstupov. Pritom ide o odvetvia s nízkou energetickou náročnosťou, kde by výrazne pomohol rast podielu vlastnej výroby materiálových vstupov v rámci týchto odvetví. Dôležité je tiež zastaviť pokles produktivity práce vyjadrený podielom pridanej hodnoty a objemu vyplatenej mzdy, k čomu by mohla prispieť vyššia orientácia na využívanie automatizovaných výrobných procesov.

Pri sledovaní vývoja prepočtových ukazovateľov (uvedených v tabuľkách pri charakteristike jednotlivých odvetví a ich energetickej náročnosti) je dôležitou skutočnosťou, že prakticky všetky tieto ukazovatele s výnimkou energetickej náročnosti, u ktorej nie je dostupný údaj za rok 2017, vykázali v tomto roku zhoršený vývoj oproti obdobiu 2010 až 2016. To vytvára prakticky pre celú priemyselnú výrobu výzvu začať riešiť potrebné aspekty udržania konkurencieschopnosti.

Po zhodnotení dosiahnutých výsledkov vyššie uvedených ukazovateľov v roku 2017 a ich vývoja v období 2010 a 2017 je možné zostaviť poradie výkonnosti jednotlivých odvetví priemyselnej výroby. Na základe uvedeného môžeme konštatovať, že v rámci priemyselnej výroby vykazujú najlepšie predpoklady pre ďalší rozvoj odvetvia:

- Výroba gumárenských výrobkov a spracovanie plastov;
- Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov;
- Výroba kovových konštrukcií;
- Výroba a spracovanie kovov.

Priemyselná výroba na Slovensku je dominujúcim hospodárskym sektorom, avšak jej pozícia v prvom rade vzhľadom na otvorenosť slovenskej ekonomiky závisí na dopyte zahraničných trhov, na ktoré je nasmerovaný vývoz slovenských priemyselných tovarov. Tu samozrejme hrá úlohu konkurencieschopnosť našej produkcie. Z vývoja tak relatívnej zostatkovej hodnoty investičného majetku ako aj podielu pridanej hodnoty k spotrebe materiálov a energií vidieť, že slovenská priemyselná výroba potrebuje výrazne inovovať tak, aby sa v prvom rade zvýšilo zhodnotenie materiálov a energií, čo si vyžaduje aj viac zdrojov na investície. Zároveň však možno konštatovať, že vysoký podiel zdrojov, ktoré je nevyhnutné preinvestovať, súvisí tiež s prispôbovaním podmienok výroby požiadavkám environmentálnej legislatívy, bez splnenia ktorých nie je možné výrobu udržať. Pritom výsledky takýchto investícií zabezpečia iba zachovanie existujúcich výrob bez

toho, aby prispeli k vyššiemu zhodnoteniu materiálov a energií a tým k rastu konkurenčnej schopnosti.

V nadväznosti na spoločnú priemyselnú politiku EÚ s vyváženým horizontálnym a sektorovým prístupom pri stanovovaní podporných nástrojov je potrebné, aby pri zabezpečovaní nových trhov a technológií hrala dôležitú úlohu úprava podnikateľského prostredia, ktorým sa vytvorí atraktivita pre zabezpečenie externých investičných zdrojov najmä cestou pritiažnutia priamych zahraničných investícií. Vzhľadom na jednotnosť vnútorného trhu EÚ treba v rámci spoločnej európskej obchodnej politiky synergicky previazanej s priemyselnou politikou vytvárať nástroje na zapájanie podnikateľských subjektov do globálneho hodnotového reťazca a na odstraňovanie netarifných prekážok pri prístupe na trhy tretích krajín. Pri tom by aspekty ochrany životného prostredia mali vytvárať tlak na dodávateľov z tretích krajín v smere zabezpečenia takých štandardov ochrany životného prostredia, ktoré budú porovnateľné s európskymi, za účelom predchádzania „environmentálnemu dumpingu“.

Zabezpečenie udržateľného hospodárskeho rastu a priemyselnej výroby obzvlášť je podmienené spoľahlivou a bezpečnou dodávkou energie za optimálne náklady. Vzhľadom k uvedenému je potrebné v rámci návrhu energetickej politiky potrebné riešiť predovšetkým zvýšenie bezpečnosti zásobovania energiou tak, aby malo najmä pozitívny dosah na hospodárenie podnikateľskej sféry a vytvorilo podmienky pre rozvoj podnikateľského prostredia v oblasti energetiky, tým že definuje potenciálne možnosti výstavby nových energetických zdrojov a zariadení, prenosových a distribučných sústav, prepravných a distribučných plynárenských sietí. Pritom je dôležité zohľadniť, že dobre fungujúci trh s energiami je dôležitým predpokladom aj príchodu zahraničných investorov s novými pracovnými príležitosťami. Z pohľadu celkových dopadov priemyslu na životné prostredie je dôležité realizovať tie opatrenia návrhu energetickej politiky, ktoré sú zamerané na zvyšovanie podielu obnoviteľných zdrojov, náhrady uhlia zemným plynom v teplárstve a očakávaný vysoký podiel výroby elektriny z jadrových elektrární v energetickom mixe.

Udržateľný rozvoj priemyselnej výroby je podmienený vytvorením opatrení na implementáciu Priemyslu 4.0, ktorá môže zrýchliť ekonomický rozvoj, zvýšiť mieru pridanej hodnoty rastom zhodnotenia výrobnnej spotreby a konkurencieschopnosť slovenského priemyslu a prispieť k efektívnosti. To vytvára potenciál pre spoluprácu slovenských podnikov s vedeckovýskumnými organizáciami (prioritne domácimi). Dôležité je selektívne podporiť nové investície v high-tech oblastiach s vysokou mierou pridanej hodnoty a diverzifikovať ekonomiku SR. Potrebné je tiež sústrediť sa na budovanie proinovačnej infraštruktúry, intenzívne podporovať spoluprácu podnikov s organizáciami zameranými na vedu a výskum, implementovať opatrenia na stabilizáciu kvalitnej pracovnej sily v podnikoch a zvýšiť kvalitu absolventov stredných a vysokých škôl aj prostredníctvom tvorby špecifických študijných odborov zohľadňujúcich potreby praxe, či podporou a vylepšovaním systému duálneho vzdelávania a podnikateľského prostredia nielen antibyrokratickými, ale aj ekonomickými balíčkami.

Priemyselná výroba a jej postavenie v hospodárstve SR

Vypracoval:

Odbor priemyselného rozvoja
Ministerstvo hospodárstva
Slovenskej republiky

© máj 2018

Použité zdroje:

Informačné zdroje Štatistického úradu Slovenskej republiky:
- výkazy PROD P 3-04, PRIEM P 1-12
- ostatné informácie z www.statistics.sk
Publikácie a informácie Ministerstva hospodárstva SR
www.mhsr.sk